

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Implementering av internationella redovisningsstandarder för försäkringsbolag – En fallstudie av If...

Kandidatuppsats i företagsekonomi
Extern redovisning och företagsanalys
Vårterminen 2006

Författare:
Ulrika Malmheden
Emilie Sleth

Personnummer:
821129
830120

Handledare:
Pernilla Lundqvist &
Jan Marton

FÖRORD

Vi vill ta tillfället i akt att uttrycka vår tacksamhet till de personer som har bidragit till genomförandet av denna uppsats.

Vi vill rikta ett mycket stort tack till Tomas Karlehag på If som har varit vår kontaktperson och hjälpt oss i vått och torrt med alla frågor vi haft. Utan hans medverkan och stora kunskap inom området hade vi inte kunnat genomföra vår uppsats.

Ett stort tack ska även revisorerna Henrik Rättzén, KPMG, och Lena Eidmann, Öhrlings PWC, ha för att de tagit sig tid att förklara dessa komplicerade standarders innebörd för oss samt deras svar på våra övriga frågor inom ämnet. Vi vill även tacka Göran Abrahamsson på Ernst & Young för hans medverkan.

Slutligen vill vi framföra ett stort tack till våra handledare, Pernilla Lundqvist och Jan Marton på Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet för deras synpunkter och vägledning under uppsatsen gång.

Göteborg, maj 2006

Ulrika Malmheden

Emilie Sleth

SAMMANFATTNING

**Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet,
Extern redovisning och Företagsanalys, Kandidatuppsats, VT 2006**

Författare: Ulrika Malmheden och Emilie Sleth

Handledare: Pernilla Lundqvist och Jan Marton

**Titel: Implementering av internationella redovisningsstandarder för försäkringsbolag –
En fallstudie av If...**

Bakgrund och problem: Uppkomsten av multinationella företag samt börsens ökande inflytande under de senaste åren har ökat kraven för harmonisering av redovisningen. EU utfärdade en förordning om tillämpning av IASB:s redovisningsstandarder, IAS och IFRS, för noterade koncerner från och med år 2005. Finansinspektionen har kommit med en föreskrift där alla försäkringsbolag, därmed även onoterade, under deras tillsyn rekommenderas att tillämpa ovan nämnda standarder. Försäkringsbolagen påverkas främst av IFRS 4 – försäkringskontrakt vilket är det första steget mot en komplett standard för försäkringsredovisning och innebär en ny definition av ett försäkringskontrakt. Implementeringsprocessen av IFRS har varit omdiskuterad varpå vi ville undersöka hur det gått för ett av våra svenska försäkringsbolag som infört IFRS, och valet föll på If Skadeförsäkring Holding AB.

Syfte: Syftet med denna uppsats är att kartlägga processen av implementeringen av de valda internationella redovisningsstandarderna hos If Skadeförsäkring Holding AB. Vi ska även identifiera eventuella problem och svårigheter som uppstått vid denna implementering samt analysera och diskutera varför de identifierade problemen har uppstått. Syftet är även att ta reda på våra respondenters tankar kring Fas 2 av försäkringskontrakt och IFRS.

Metod: Vi har för att uppnå uppsatsens syfte genomfört en fallstudie med kvalitativ inriktning. Intervjuer har genomförts med den person som var ansvarig för implementeringen på If samt två av deras delaktiga revisorer. Därutöver har även en utomstående revisor intervjuats. Materialet från intervjuerna har bearbetats och analyserats utifrån den teoretiska referensramen och sammanställts i vårt empiri- samt analysavsnitt.

Resultat och slutsatser: Vår undersökning visar på att If har följt de olika implementeringsmodeller som finns, de har dock inte gjort processen till något stort projekt utan skött mycket internt. If har försökt göra övergången till IFRS så enkel och med så lite påverkan på organisationen som möjligt. Implementeringen av IFRS innebär inte några större problem och svårigheter för If, det som kan nämnas varit svårt för dem har varit de ökade upplysningskraven. Det som många trodde skulle leda till ett problem för försäkringsbolagen är klassificeringen av försäkringskontrakt, för If:s del valde de att dela in produkterna i produkttyper och majoriteten av produkttyperna klassificeras till försäkringskontrakt och därmed uppstod inga svårigheter vid övergången.

Förslag till fortsatt forskning: Då IFRS 4 är en så pass ny standard är bristen på forskning mycket stor, vilket leder till att det finns flera olika infallsvinklar att studera. En intressant forskning hade varit en jämförelse mellan ett skadeförsäkringsbolag och ett livförsäkringsbolag då de påverkas olika vid införandet av IFRS.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	1
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Problemdiskussion och problemformulering	2
1.3	Syfte	3
1.4	Avgränsning	3
2	METOD	4
2.1	Undersökningsobjekt	4
2.2	Val av metod	4
2.3	Informationsinsamling	5
2.3.1	Sekundärdata.....	5
2.3.2	Primärdata	6
2.4	Metod för analys.....	9
2.5	Validitet och reliabilitet.....	10
2.5.1	Validitet.....	10
2.5.2	Reliabilitet	10
2.6	Källkritik	11
3	PRESENTATION AV IF	12
3.1	Ägarstruktur	12
3.2	Verksamhet	13
3.3	Balansräkningen	13
4	REFERENSRAM	15
4.1	IAS-förordningen	15
4.1.1	Tillämpningen av IAS-förordningen i Sverige	15
4.2	Finansinspektionen	16
4.2.1	Lagbegränsad IFRS i finansiella företag	17
4.3	Svenska redovisningsregler för försäkringsbolag	17
4.4	IFRS 4 - Försäkringskontrakt	19
4.4.1	Fas 1	20
4.4.2	Fas 2.....	24
4.5	IAS 39 – Finansiella instrument: Redovisning och värdering.....	24
4.6	IAS 40 - Förvaltningsfastigheter	25
4.7	Implementering av IAS & IFRS.....	26
4.8	Debatt kring IFRS 4.....	28
5	EMPIRI	30
5.1	Implementeringen av IFRS hos If	30
5.2	Standarder If berörs av	33
5.3	Problem och svårigheter vid implementeringen hos If	35
5.4	Tankar om Fas 2 av försäkringskontrakt och IFRS.....	36

6	ANALYS	38
6.1	Implementeringen av IFRS hos If	38
6.2	Standarder If berörs av	39
6.3	Problem och svårigheter vid implementeringen hos If	40
6.4	Tankar om Fas 2 av försäkringskontrakt och IFRS.....	41
7	SLUTSATSER.....	43
7.1	Implementeringen av IFRS hos If	43
7.2	Problem och svårigheter vid implementeringen hos If	44
7.3	Tankar om Fas 2 av försäkringskontrakt och IFRS.....	44
7.4	Förslag till fortsatt forskning.....	45

KÄLLFÖRTECKNING

BILAGA 1 – INTERVJUGUIDE TOMAS KARLEHAG

BILAGA 2 – INTERVJUGUIDE REVISORER

BILAGA 3 – INTERVJUGUIDE TOMAS KARLEHAG

BILAGA 4 – INTERVJUGUIDE GÖRAN ABRAHAMSSON

FIGURFÖRTECKNING

Figur 1	Organisationsschema	12
Figur 2	If:s balansräkning år 2005	14
Figur 3	Tidsaxel över IFRS 4 - Försäkringskontrakt.....	19
Figur 4	Klassificeringen av försäkringskontrakt	21

TABELLFÖRTECKNING

Tabell 1	Redovisningsregler för försäkringsbolag.....	18
----------	--	----

1 INLEDNING

I detta inledande kapitel beskrivs bakgrunden till problemet och varför vi har valt att skriva om detta ämne. Problemdiskussionen leder till vår problemformulering, därefter presenteras syftet med uppsatsen samt avgränsningen.

1.1 Bakgrund

Redovisningens utveckling i de industrialiserade länderna kännetecknas av huvudsakligen två olika redovisningstraditioner, den kontinentala respektive den anglosaxiska traditionen. Den kontinentala traditionen omfattar de västerländska länderna med undantag för Storbritannien, Irland och Holland. Den anglosaxiska traditionen omfattar de tre nämnda länderna samt USA och de brittiska samväldesländerna. Sverige har under lång tid tillhört den kontinentala civilrättsliga traditionen inom redovisning. De civilrättsliga lagarna är baserade på nedskrivna lagar vars ursprung är från den romerska rätten, där staten var de som reglerade redovisningen. Den anglosaxiska civilrättsliga traditionen har däremot baserats på sedvanerätt och är i mycket liten utsträckning byggd på nedskrivna lagar.¹

Under de senaste decennierna har länder som tillhör den kontinentala traditionen, däribland Sverige, kommit att allt mer närma sig den anglosaxiska redovisningstraditionen. Harmoniseringen har framförallt skett som en följd av uppkomsten av multinationella företag, Storbritanniens inträde i EU samt en internationell standard som framförallt bygger på den anglosaxiska traditionen.² Förändringen beror även på börsens ökade inflytande under de senaste decennierna vilket har lett till att redovisningen anpassats för att även tillgodose börsen och dess intressenters intressen.³ Redovisningen i Sverige har under en lång tid genomgått stora förändringar och under de senaste åren har det bland annat utvecklats separata regelsystem för olika syften och olika grupper av företag. Rekommendationer övergår alltmer till standarder, det för att betona att det inte är frivilligt utan tvingande. Då Sverige påverkas av EU:s redovisningsregler, vilka är i en förändringsfas, ökar betydelsen av standarderna.⁴

I juli 2002 utfärdade EU sin förordning om tillämpning av internationella redovisningsstandarder, International Accounting Standards, IAS och International Financial Reporting Standards, IFRS. Enligt förordningen som är direkt gällande för alla medlemsstater ska noterade företag upprätta koncernredovisning enligt IAS och IFRS från och med 2005.⁵ Ansvariga utgivare av standarderna är IASB, International Accounting Standards Board. IASB är en privat internationell organisation vars mål är att verka för en internationell harmonisering av de olika redovisningsprinciper som används runt om i världen.⁶ IAS är benämningen på de äldre regler som getts ut och med namnbytet till IFRS ville IASB betona att regleringen gäller externredovisning och inte redovisning i allmänhet.⁷ Då IASB utarbetar

¹ Dag Smith, *Redovisningens språk* (Lund, Studentlitteratur, 2:a upplagan, 2000)

² Ibid

³ Johansson et al. *Extern redovisning* (Stockholm, Bonnier, 2004)

⁴ Ibid

⁵ Regeringens proposition 2004/05:24 – Internationell redovisning i svenska företag

⁶ www.iasb.org (1)

⁷ Johansson et al. *Extern redovisning*

sina standarder inom ramen för den anglosaxiska traditionen innebär detta att alla länder som tillämpar IFRS numera kommer påverkas av den traditionen i sin redovisning. Från och med den 1 januari 2007 rekommenderar Finansinspektionen alla svenska försäkringsbolag, därmed även de onoterade, att tillämpa de internationella redovisningsstandarderna.⁸ Den standard som framförallt påverkar försäkringsbolagens redovisning är IFRS 4 – Försäkringskontrakt, vilken IASB utgav den 31 mars 2004 och är det första steget mot en komplett standard för försäkringsredovisning.⁹ Ett av de svenska försäkringsbolagen som redan har implementerat de internationella redovisningsstandarderna är If Skadeförsäkring Holding AB vilket gjort att vi har valt att fokusera på detta företag. Då de är ett dotterbolag till det noterade moderbolaget Sampo rapporterade de enligt IFRS från år 2005.

1.2 Problemdiskussion och problemformulering

Införandet av internationella redovisningsstandarder har länge varit ett omskrivet område och många experter har diskuterat ämnet. IASB:s projekt om försäkringsredovisning har sedan starten 1997 väckt starka känslor både hos tillsynsmyndigheter och försäkringsbranschen runt om i världen. Projektets huvuduppgift är att få fram en standard för redovisning av försäkringskontrakt vilken bygger på samma allmänna principer som IASB:s övriga regelverk. Införandet av den nya redovisningsstandarderna innebär en hel del förändringar för redovisningen av försäkringskontrakt då det finns betydande skillnad mellan tidigare praxis och IASB:s allmänna principer. Den traditionellt svenska redovisningsmodellen är resultaträkningsorienterad och bygger på periodisering och matchning av inkomster och utgifter medan IASB:s regelverk bygger på en mer balansräkningsorienterad syn där tillgångar och skulder värderas till marknadsvärden. Tanken på att överge en väletablerad modell vilken bygger på försiktighet för en modell baserad på marknadsvärdering väckte starka känslor när förslaget publicerades av dåvarande IASC i december 1999.¹⁰

IASB valde att dela upp införandet av en internationell redovisningsstandard för försäkringsbolag i två faser, Fas 1 och Fas 2. När den första fasen, Exposure Draft Insurance Contracts, ED 5, gavs ut togs det första steget mot en komplett standard för redovisning av försäkringskontrakt. Vid utgivandet av ED 5 Insurance Contracts bad IASB redovisningsexperter och organisationer runt hela världen om deras synpunkter på standarden. Sista dagen för remissvar var den 31 oktober 2003 och synpunkterna som kom in var många.¹¹ Experter ansåg att den nya standarden innehöll en mängd nya komplexa beslut som måste fattas av företagen och där utfallen av dessa beslut skulle leda till stora konsekvenser för redovisningen.¹² Det gjordes emellertid en del ändringar i standarden inför utgivandet av Fas 1 och därmed uteblev de stora effekterna på redovisningen. Den 31 mars 2004 gavs den slutliga standarden av Fas 1 för IFRS 4 ut. Trots att den inte är en komplett standard för försäkringsredovisning har den redan införts då IASB ansåg att behovet av en standard inom detta område var brådskande.¹³

⁸ FFFS 2005:34

⁹ www.iasb.org (2)

¹⁰ Anders Torgander, "Förslag till internationella redovisningsregler för försäkringsavtal - ED5 Insurance Contracts", *FAR INFO*, nr 8 2003

¹¹ ED 5 *Insurance contracts* (2003)

¹² Torgander, "Förslag till internationella redovisningsregler för försäkringsavtal"

¹³ IASB (2004) *IFRS 4: Insurance contracts, frequently asked questions*

En av de stora skillnaderna IFRS 4 medför är en ny definition av försäkringskontrakt vilken säger att det krävs en överföring av väsentlig försäkringsrisk för att avtalet ska klassificeras som ett försäkringskontrakt. Detta innebär att en del spar- och pensionsplaner vilka klassificeras som försäkring enligt de tidigare redovisningsprinciperna kommer att omklassificeras till investeringskontrakt och i stället omfattas av IAS 39 – Finansiella instrument.¹⁴ En vanlig företeelse bland försäkringsbolag är att de väljer att placera sina tillgångar i fastigheter då det är en relativt säker tillgång. De byggnader och mark vars syfte är att skapa hyresintäkter eller värdestegringar klassificeras som förvaltningsfastigheter och regleras av IAS 40. Då IAS 40 tillåter företagen att välja om de ska redovisa förvaltningsfastigheterna till verkliga värden eller anskaffningsvärden kan en differens uppstå.¹⁵

Det har diskuterats mycket om vad detta kommer att innebära för företagens redovisning och mycket av diskussionen har handlat om företagens egna bedömningar. Ander Torgander skriver i en artikel i FAR INFO nr 8, 2003: ”Huruvida ett försäkringsavtal överför väsentlig försäkringsrisk eller inte kommer att bli en svår bedömningsfråga för försäkringsföretagen. Det är rimligt att anta att det kommer att krävas en längre tids tillämpning av de nya reglerna innan man kan förvänta sig att bedömningarna görs på ett liknande sätt av de olika försäkringsbolagen, vilket på kort sikt kommer att kunna försvåra jämförbarheten av dessa årsredovisningar.”

Efter att vi följt de ovannämnda diskussionerna blev vi intresserade att studera ett försäkringsbolags redovisning lite närmare och vad den nya regleringen har inneburit för problem och möjligheter. Det försäkringsbolag som kommer att studeras är If Skadeförsäkring Holding AB. Följande problemformulering har tagits fram:

- Hur gick implementeringsarbetet av de internationella redovisningsstandarderna IFRS 4, IAS 39 och IAS 40 till i If:s koncernredovisning?
- Vilka problem eller svårigheter har identifierats i samband med If:s implementering av ovanstående standarder i koncernredovisningen samt varför dessa har uppstått?
- Vad är respondenternas tankar kring Fas 2 av försäkringskontrakt samt IFRS?

1.3 Syfte

Syftet med denna uppsats är att kartlägga processen av implementeringen av de valda internationella redovisningsstandarderna hos If Skadeförsäkring Holding AB. Vi ska även identifiera eventuella problem och svårigheter som uppstått vid denna implementering samt analysera och diskutera varför de identifierade problemen har uppstått. Syftet är även att ta reda på våra respondenters tankar kring Fas 2 av försäkringskontrakt och IFRS.

1.4 Avgränsning

Vi har i vår beskrivning av IFRS 4 valt att inte ta med en del mer specifika inslag såsom försäkringskontrakt med återbäring samt derivat, då dessa är utanför studiens syfte. Vidare ges inte någon detaljerad beskrivning av IAS 39 samt IAS 40 utan endast de delar som är av speciell betydelse för If Skadeförsäkring Holding AB berörs.

¹⁴ IFRS 4, bilaga B

¹⁵ IAS 40

2 METOD

Detta kapitel inleds med en motivering av vårt val av undersökningsobjekt och därefter följer en beskrivning av uppsatsens metodval. Vårt tillvägagångssätt när det gäller informationsinsamling samt respondenter presenteras. Därefter diskuteras undersökningens validitet och reliabilitet och slutligen förs en diskussion om källkritik.

2.1 Undersökningsobjekt

I inledningen av uppsatsarbetet tog vi kontakt med If Skadeförsäkring Holding AB för att se om de var villiga att ställa upp med information kring deras implementeringsarbete. Valet föll på If eftersom en av skribenterna av uppsatsen arbetar på företaget samt att de är ett av försäkringsbolagen som redan implementerat IFRS. För att få en överblick över vad de hade stött på för eventuella problem under implementeringen av IFRS, och mer specifikt det som kan härledas till IFRS 4, IAS 39 och 40, inledde vi arbetet med en intervju där respondenten var en av de ansvariga för arbetet med implementeringen. Den inledande intervjuens syfte var att få en överblick i processen av införandet och denna intervju ledde oss fram till vilket område vi skulle inrikta vår undersökning på och vilket syfte undersökningen skulle ha.

2.2 Val av metod

De två huvudsakliga metoder som finns för att bearbeta den insamlade informationen är den kvantitativa respektive kvalitativa metoden. Den kvantitativa metoden bygger på bearbetning av statistisk information, vanligen används enkäter, experiment samt andra numeriska observationer. Denna metod innebär ett standardiserat upplägg vilket ger ett resultat som är lättare att bearbeta samt det leder till att generaliseringar kan göras. Den kvalitativa metoden bygger däremot på bearbetning av olika texter, dels intervjuer men även texter från böcker och artiklar. Syftet med kvalitativa undersökningar är att skaffa en djupare kunskap än den som vanligen fås vid en kvantitativ undersökning. Omfattningen av information är vanligtvis mycket stor och vid användandet av intervjuer fås ett mycket stort material av text om det skrivs ned, vilket resulterar i att den kvalitativa metoden är mycket tidskrävande.¹⁶

Skillnaden mellan den kvantitativa och den kvalitativa metoden är att den första metoden mäter informationen i siffror och mängder vilket senare analyseras medan den andra metoden bygger på skribentens uppfattning och tolkning av problemet. Ytterligare en skillnad mellan de två metoderna finns i uppläggningsen av undersökningen, där den kvantitativa präglas av strukturering och standardisering. Vid en kvalitativ undersökning finns ett behov av att kunna ändra på upplägget under processen vilket gör att flexibiliteten är högre än vid en kvantitativ undersökning.¹⁷

Den metod som kommer att användas är den kvalitativa metoden, då antalet intervjuer är få samt att uppsatsen bygger på respondenternas uppfattningar och åsikter om problemet i fråga. Svaren som fås går alltså inte att förknippas med siffror vilket leder till att den kvantitativa metoden utesluts. Då vårt val av undersökningsobjekt är fokuserat till If Skadeförsäkring Holding AB kan inte några generella slutsatser för andra försäkringsbolag dras utifrån det som

¹⁶ Runa Patel och Bo Davidson, *Forskningsmetodikens grunder – att planera, genomföra och rapportera en undersökning* (Lund, Studentlitteratur, 3:e upplagan, 2003)

¹⁷ Idar Magne Holme och Bernt Krohn Solvang, *Forskningsmetodik – om kvalitativa och kvantitativa metoder* (Lund, Studentlitteratur, 2:a upplagan, 1997)

framkommit i denna uppsats, även om slutsatserna skulle kunna vara de samma. Detta visar på att en kvalitativ metod är att föredra.

Vår undersökning kan definieras som en fallstudie, vilket innebär att vi undersökt en särskild företeelse exempelvis en händelse, ett skeende eller en institution.¹⁸ En fallstudie är en kvalitativ och ingående studie av få undersökningsenheter.¹⁹ Vår fallstudie inriktar sig på hur If har implementerat de internationella redovisningsstandarder som rör försäkringsbolag.

2.3 Informationsinsamling

Informationsinsamling är en mycket viktig del i uppsatsen för att korrekta slutsatser ska kunna dras. Informationen är grunden i den teoretiska referensramen samt empirin vilket möjliggör en analys av ämnet. Det finns två typer av data; primär- och sekundärdata. Sekundärdata är information som tidigare samlats in och sammanställts i ett annat sammanhang och för ett annat syfte än för den aktuella undersökningen.²⁰ Vid arbetets början använde vi oss av sekundärdata för att skapa en övergripande förståelse och helhetsbild av ämnet samt för att se vad som skrivits om det tidigare. I de flesta fall räcker inte sekundärdata till för att få svar på alla frågor man kan tänkas ha men det är en bra grund att börja undersökningen med.²¹ För att få en djupare förståelse för ämnet använde vi oss av primärdata, vilket är information undersökaren själv samlat in. Våra primärdata var intervjuer med redovisningsansvarig på If, delaktiga revisorer under implementeringen samt en oberoende revisor som huvudsakligen arbetar med försäkringsfrågor.

2.3.1 Sekundärdata

Vi har i undersökningen använt oss av två typer av sekundärdata, extern och intern sekundärdata. Skillnaden på de båda typerna är att intern sekundärdata är data man finner inom en organisation och extern sekundärdata är data man finner utanför organisationen, i vårt fall If-koncernen. Fördelen med intern sekundärdata är att informationen oftast finns lättillgänglig.²² Nackdelen kan däremot vara att informationen som fås via företaget inte är helt objektiv utan de vill framstå som ett bra företag med informationen ifråga. De interna sekundärdata vi främst använt oss av vid vår undersökning är koncernredovisningen 2004 och 2005 för If. Det var även den första informationssamlingen vi gjorde för att skapa oss en bild av det tilltänkta företaget för undersökningen.

Våra externa sekundärdata har hämtats ifrån databaser, branschtidningar, artiklar och Internet. Vi har även haft stor användning av de stora revisionsbyråernas hemsidor och Finansinspektionens hemsida för att få mer klarhet i det undersökta ämnet. Nackdelen med extern sekundärdata är att informationen kan vara inaktuell vilket är mer påtagligt i ämnen med hög förändringstakt.

- Böcker och artiklar

I inledningsfasen av vårt uppsatsarbete började vi med att söka efter användbar litteratur till vår undersökning. Vi använde oss främst av bibliotekets sökverktyg Gunda för att söka efter

¹⁸ Sharan B. Merriam, *Fallstudien som forskningsmetodik* (Lund, Studentlitteratur, 1994)

¹⁹ Christensen et al. *Marknadsundersökning - en handbok* (Lund, Studentlitteratur, 2:a upplagan, 2001)

²⁰ Ibid

²¹ Ibid

²² Ibid

lämpliga böcker samt diverse databaser för att hitta artiklar skrivna om ämnet. De sökord vi använt oss av är IFRS 4, försäkringskontrakt, försäkring, If Skadeförsäkring Holding AB, IAS 39, IAS 40 och IASB. Vi fann ett fåtal användbara böcker vilka sammanfattade vår standard, IFRS 4, men den mest användbara informationen återfanns i artiklar. När det gäller försäkringsredovisning finns det en stor brist på användbara böcker. Artiklarna fann vi genom databassökning och framförallt genom FAR Komplet, där det finns tillgång till tidskriften Balans och FAR Info, samt tidskriften European accounting review. Det som påträffats vid sökningen är att det har skrivits och debatterats en hel del kring redovisning av försäkringskontrakt i branschtidningar de senaste åren. Informationen från branschtidningar var givetvis viktig information och bearbetningen av denna text gav oss en förståelse för bakgrunden och de problem som kan tänkas uppkomma i samband med implementeringen av IFRS 4. Öhrlings Pricewaterhouse Coopers har skrivit två användbara broschyrer om införandet av IFRS i försäkringsbolag och den informationen har varit viktig för förståelsen av ämnet och dess bakgrundsdiskussion.

- **Rapporter och vetenskapliga artiklar**

Utöver ovan nämnda artiklar har vi även funnit en del rapporter skrivna av olika organisationer. Däremot har vi haft svårigheter att finna vetenskapliga publikationer om försäkringsredovisning, vi har funnit material om försäkringsbranschen i sin helhet men det finns en brist på material angående deras redovisning och implementering av IFRS. Vi har emellertid funnit en artikel som vi anser är av vetenskaplig karaktär och därmed ger en tillförlitlig grund till våra slutsatser. Vi har använt oss av dessa publikationer för att finna belägg för vår undersökning samt urskilja eventuella likheter mellan studierna.

- **Internet**

Internet har varit ett viktigt sökinstrument för oss, dels för att det är enkelt och lättillgängligt men även för att det hjälper till att följa den pågående debatten genom branschspecifika hemsidor. På grund av den enorma mängd information man finner på Internet och den osäkerhet som kan finnas kring källans ursprung har vi främst använt oss av branschorganisationers hemsidor vid sökning av information. De hemsidor vi använt oss av i vår undersökning är IASB, Finansinspektionen, Försäkringsförbundet, EU, Redovisningsrådet, Regeringen, Riksdagen samt de olika revisionsbyråerna.

2.3.2 Primärdata

Det finns flera olika tekniker att samla in primärdata, exempelvis enkäter, intervjuer och observationer, vilken typ som väljs är beroende av undersökningens karaktär.²³ De primärdata vi använt oss av i vår undersökning är intervjuer med sakkunniga, i första hand på If, men vi har även haft kontakt med revisorer på de stora revisionsbyråerna. Detta för att få deras syn på implementeringen av IFRS i försäkringsbolag eftersom informationen från If kan vara mindre objektiv.

- **Intervjuer**

Intervjuer ska främst användas när det inte föreligger klara svarsalternativ, utan det finns många sätt att svara på och då ämnet är av sådan karaktär att det är lämpligt att följa upp

²³ Christensen et al. *Marknadsundersökning - en handbok*

svaret med kompletterande frågor.²⁴ Vi har valt att använda oss av telefonintervjuer i undersökningen. Anledningen till valet av intervjuform beror på att respondenterna befinner sig i Stockholm och av tidsmässiga skäl har vi inte möjlighet att besöka dem personligen. Det finns olika former av intervjuer, strukturerad och ostrukturerad är exempel på en uppdelning. Den strukturerade intervjun påminner mycket om en enkätundersökning med frågor och frågeområden vilka är bestämda på förhand. Vid en ostrukturerad intervju finns oftast inte en lista på teman, utan intervjun är helt informell och används för att undersöka ett speciellt område på djupet.²⁵ Vi valde att genomföra två semistrukturerade intervjuer med koncernredovisningsansvarig på If. Semistrukturerad intervju är ett mellanting mellan strukturerad och ostrukturerad intervju där man som intervjuare har en lista på teman och frågor vilka ska beröras under intervjun, en så kallad intervjuguide.²⁶ Vi valde den intervjuformen då vår önskan var att respondenten skulle berätta mer fritt om införandet av IFRS för oss och inte endast svara på frågor.

Innan intervjuerna genomförs är det viktigt med ett bra förarbete. Detta för att man ska kunna få ut så mycket information som möjligt under själva intervjun. Vi använde oss av en intervjuguide som vi skapat för att fokusera på vissa valda ämnen och teman under intervjuerna. Intervjuguiden till vår inledande intervju med Tomas Karlehag på If byggdes med väldigt öppna samt breda frågor då vi vid den tidpunkten hade mindre kunskap i ämnet samt att vi ville få klarhet i vilket område vi skulle fokusera på.²⁷ Vi ville även få en överblick i hur processen gått till och hur de påverkats vid implementeringen innan vi kunde gå vidare i undersökningen. Därefter gjordes intervjuguiderna till de efterföljande intervjuerna med utgångspunkt i svaren på den inledande intervjun då vi fått en klarare bild av vad det var vi ville fråga de övriga respondenterna.²⁸ Vid den andra intervjun med Tomas ställdes mer specifika och smala frågor för att komma på djupet i vår undersökning.²⁹ Frågorna baserades på den information som saknades till vår empiri, vilken vi var tvungna att komplettera med för att kunna genomföra analysen. Intervjuguiden har även skickats till respondenterna innan intervjuerna så att de kunnat förbereda sig och fått information om vilka frågor vi velat diskutera.

Vi hade noga förberett oss med hjälp av ovannämnda sekundärkällor för att ha kunskap om ämnet vi skulle diskutera. Bearbetningen av intervjuerna påbörjades så snart intervjuerna var avslutade eftersom vi inte använde oss av en bandspelare för att spela in intervjuerna. Det finns många fördelar med att göra på det sättet, för det första minns man bäst direkt efter intervjun och för det andra blir man förtrogen med innehållet i intervjun och kommer ihåg helheten bättre. För det tredje sammanställer man ett grundligt källmaterial som man senare kan gå tillbaka till och studera på nytt för att hitta fler detaljer.³⁰ Nackdelen är dock att det finns en risk att egna åsikter och synpunkter blandas in när intervjun återges i efterhand.

²⁴ Erling S. Andersen och Eva Schwencke, *Projektarbete - en vägledning för studenter* (Lund, Studentlitteratur, 1998)

²⁵ Christensen et al. *Marknadsundersökning - en handbok*

²⁶ Ibid

²⁷ Se bilaga nr 1

²⁸ Se bilaga nr 2

²⁹ Se bilaga nr 3

³⁰ Andersen och Schwencke, *Projektarbete - en vägledning för studenter*

- Respondenter

Våra respondenter är Tomas Karlehag, koncernredovisningsansvarig på If samt delaktig i implementeringsprocessen, Henrik Rättzén, revisor på KPMG Financial Services inom försäkringsområdet, Lena Eidmann, revisor på Öhrlings PWC inom försäkringsområdet samt vår fjärde respondent Göran Abrahamsson, revisor på Ernst & Young och likt de övriga revisorerna specialiserad på försäkringsbranschen. Urvalet av just dessa personer beror på att de har varit delaktiga i processen eller är verksamma inom försäkringsbranschen.

Vi tog till en början kontakt If:s kontaktperson för studenter via mail där vi beskrev vår övergripande frågeställning och vi hänvisades vidare till Tomas. Vid den första kontakten med Tomas förklarades att vi var intresserade av att titta på If:s implementering av IFRS. Han ville gärna ställa upp och hjälpa oss i vårt uppsatsarbete. Vi inledde arbetet med en längre telefonintervju och därefter har vi utgått ifrån den informationen när vi fortsatt undersökningen. Den intervjun gav oss vägledning inom vilket område vi skulle fokusera undersökningen på. När vi har haft en del mindre, specifika frågor har vi mailat till Tomas och även fått svar den vägen. Det kan vara ett mer riskabelt sätt då det inte är säkert att man får svar på det man önskar, men i vårt fall har det fungerat mycket bra och vi har fått mycket utförliga svar på de ställda frågorna. Allt eftersom vårt empiriavsnitt fortlöpte insåg vi att vi behövde få ytterligare detaljerad information i vissa frågor varpå vi tog kontakt med Tomas för ännu en telefonintervju.

I början av uppsatsarbetet sökte vi på de större revisionsbyråernas hemsidor efter revisorer som är specialiserad på försäkringsbranschen. Då det är en mycket komplex bransch insåg vi tidigt att vi även behövde komma i kontakt med revisorer vilka är specialiserade inom området för att kunna ställa den del frågor som inte återfinns i någon litteratur. Vi fick kontakt med två personer som var villiga att hjälpa oss, som nämnt ovan föll det på Henrik Rättzén och Lena Eidmann. Efter vi fått kontakt med Henrik visade det sig att han var en av de revisorer som varit delaktiga i If:s implementering vilket gav oss fördelen att kunna få en revisors syn och tankar på If:s implementering. Vi hade en cirka timmes lång intervju med Henrik där han svarade både allmänt om branschen och mer specifikt vad som gällt i If:s fall. Samtalet byggdes kring de frågor som vi i förväg skickat till Henrik.³¹ Henrik berättade för oss att han varit delaktig i flertalet av de större svenska försäkringsbolagens implementeringsarbete.

Lena Eidmann är även hon specialiserad på försäkringsbranschen, men har valt att inrikta sig främst på livförsäkring. Det området skiljer sig till vissa delar ifrån skadeförsäkring, de har bland annat haft ett mer problematiskt arbete med att klassificera de olika försäkringskontrakten. Likt de två övriga respondenterna har vi haft en telefonintervju med Lena, vilken varade i en knapp timme. Frågorna som diskuterades var av samma karaktär som vid intervjun med Henrik Rättzén, men då Lena inte varit inblandad i If:s implementering uteslöts frågorna som var specificerade till det fallet.³² Då Lena inriktat sig på livförsäkring har vi i vårt empiriavsnitt inte kunnat koppla det till If:s implementering. Efter intervjun med Henrik ville vi komma i kontakt med den revisor som varit delaktig vid övergången till IFRS då If valde att byta revisionsbyrå under våren 2005. Revisorn de då tog hjälp av var Göran Abrahamsson på Ernst & Young. Göran har arbetat i 15 år med försäkringsredovisning och

³¹ Se Bilaga nr 2

³² Ibid

under det senaste året har han arbetat som redovisningsspecialist inom IFRS, han sitter även med i FAR:s redovisningskommitté. Tyvärr lyckades vi få tag på honom mycket sent i uppsatsskrivandet varpå vi var tvungna att begränsa våra frågor till det vi ansåg var mest relevant. Vi valde då att fokusera på själva övergången samt de problem och svårigheter som uppstod vid det tillfället.³³ Vi vill tillägga att Göran inte kunnat svara ingående på alla våra frågor då han har tystnadsplikt.

2.4 Metod för analys

Metod för analys är det tillvägagångssätt som vi har använt oss av för att analysera den insamlade informationen. Vi har valt att analysera materialet med en kvalitativ analysmetod. Litteraturen tar upp många olika sorter av kvalitativa analysmetoder men de har alla en sak gemensamt: de syftar till att upptäcka och belysa underliggande mönster och processer i den sociala verklighet som studeras.³⁴

Den kvalitativa analysmodell vi valt utgår från tre överlappande processer; reduktions-, struktur- och visualiseringsprocessen. Reduktionsprocessen innebär att man under processens gång måste reducera den mängd information som samlats in, det för att kunna skapa en översiktlig helhetsbild av ämnet. I struktureringsprocessen ska nyckelorden och sammanfattningarna som tagits fram i den första processen sättas samman och relateras till varandra, således kommer ett mönster att skapas, som därefter kan kategoriseras. Om det saknas något i mönstret i en viss kategori kan det vara ett tecken på att kompletterande information bör samlas in. Analysen börjar härmed styra vilken information som krävs för att kunna slutföra den tänkta analysen. Den sista processen, visualiseringsprocessen, innebär att texter skapas av den reducerade texten och det mönster som kommit fram.³⁵

Efter de olika informationssökningarna har vi sammanställt informationen och reducerat den, det vill säga att vi har bearbetat och valt ut den information som vi vill använda vidare i vårt teori- samt empiriavsnitt. Vi har utgått från vår frågeställning och intervjuguide för att välja ut den information som varit användbar för oss. Därefter har vi försökt att skapa en struktur i all fakta, vilket innebär att vi har delat in all information i olika kategorier så att vi kan se om vi saknat information om någon del och behöver komplettera. Vi har valt att kategorisera vår information i empirin utifrån de olika frågeställningar vi har, således kan de tre kategorierna sammanfattas i; implementeringsprocessen, vilka problem som uppstått samt tankar kring IFRS. Under uppsatsen gång har vi insett att det har saknats en del information i de olika kategorierna vilket lett till att vi har fått söka mer information inom just det området eller ställt kompletterande frågor till våra respondenter. Den sista processen har för oss inneburit att skapa ett sammanhängande teori- samt empiriavsnitt som lett fram till vår analys.

För att skapa en överskådlig och enkel struktur av uppsatsen har empirikapitlet likt analyskapitlet utformats efter uppsatsens problemformulering och delats in i de tre kategorier som nämns ovan. Respondenternas svar har placerats in i respektive kategori och i analysen har deras svar ställts mot de texter och teorier vilka återfinns i den teoretiska referensramen. Slutligen ska analysen leda fram till de slutsatser vi kommit fram till i vår undersökning. Vi

³³ Se Bilaga nr 4

³⁴ Christensen et al. *Marknadsundersökning - en handbok*

³⁵ Ibid

har valt att disponera uppsatsen på detta sätt för att på ett enklare sätt kunna besvara uppsatsens problemformulering.

2.5 Validitet och reliabilitet

Begreppen validitet och reliabilitet har sitt ursprung i kvantitativ analys som är baserad på den statistiska metoden. Vid en kvalitativ analys är det framförallt validiteten som är intressant att diskutera, det vill säga hur trovärdigt resultatet är.³⁶

2.5.1 Validitet

Validitet definieras som i vilken grad man mätt det som avsågs att mäta. Det innebär att validitet handlar om trovärdighet och giltighet, följaktligen hur väl undersökningen och dess resultat stämmer överens med verkligheten. Detta brukar definieras som intern validitet. Extern validitet handlar om graden av generaliserbarhet, med det menas att extern validitet uttrycker i vilken utsträckning undersökningen går att tillämpa i andra situation än den undersökta. Trovärdighetsaspekten måste diskuteras utifrån andra aspekter vid en kvalitativ än vid en kvantitativ analys då man inte mäter företeelsen. Trovärdigheten bedöms i stället av hur öppet undersökningsprocessen redovisas. Ett sätt att bedöma detta är att tydligt visa vilka olika informationsinsamlingstekniker samt typer av data som använts och att teoretisk mättnad har uppnåtts. Med det menas att man inte dragit några förhastade slutsatser utan gått igenom tillräckligt mycket information för att finna belägg för sina slutsatser.³⁷

Vi har försökt utforma våra frågor till respondenterna på ett sätt som ska kunna fånga upp problematiken med implementeringen och därmed öka den interna validiteten. För att säkerställa den information vi samlat in under intervjuerna har respondenterna fått möjligheten att kontrollera sina svar innan uppsatsen färdigställts. Därmed har vi fått en bekräftelse på att respondenternas svar presenterats på ett korrekt sätt. Vi har använt oss av flera olika typer av källor för att kunna finna stöd för vårt resultat av undersökningen samt för att uppnå teoretisk mättnad. När det gäller extern validitet är det svårare att uppnå en hög nivå vid en fallstudie, men för att nå en så hög nivå som möjligt har vi ställt frågor till revisorerna och därmed kunnat se vilka problem de uppfattat att standarderna medför för försäkringsbolagen. Vi har i och med det kunnat studera om If har ställts inför samma problem.

2.5.2 Reliabilitet

Med reliabilitet menar man att en mätning vid ett tillfälle ska ge samma resultat vid en ny mätning vid ett annat tillfälle.³⁸ Reliabiliteten är beroende av hur mätningarna utförs samt hur noggrann man är vid bearbetningen av informationen. Reliabilitet behandlar uppsatsens pålitlighet, hög reliabilitet uppnås om det finns olika och oberoende mätningar av ett och samma fenomen vilka ger liknande eller samma resultat.³⁹ Detta kan inte tänkas stämma när man gör en kvalitativ analys då ingen, inte ens du själv, kan komma fram till exakt samma resultat om du upprepar undersökningen vid ett senare tillfälle. Många menar därför att det traditionella reliabilitetsbegreppet är mindre väsentligt för en kvalitativ analys. För att öka reliabiliteten gäller det att vara mycket noggrann och uppmärksam under uppsatsprocessen

³⁶ Christensen et al. *Marknadsundersökning - en handbok*

³⁷ Ibid

³⁸ Jan Trots, *Kvalitativa intervjuer* (Lund, Studentlitteratur, 2:a uppl.1997)

³⁹ Holme och Solvang, *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*

och på så sätt minska risken att eventuella fel eller misstag begås. Man måste dock uppnå en tillräckligt hög grad av reliabilitet för att frågeställningen ska kunna besvaras.⁴⁰

Vi har förklarat vårt tillvägagångssätt i denna uppsats på ett utförligt sätt så att det ska kunna vara möjligt att använda vår metod i en liknande studie och därmed försökt uppnå en så hög grad av reliabilitet som möjligt. Som nämnt i det tidigare kapitlet har vi använt oss av flera olika metoder för informationsinsamling vilket stärker den interna validiteten men även reliabiliteten. Vid de olika intervjuerna har båda skribenterna deltagit för att minimera eventuella fel och missar i den information som fås vid en intervju, således har vi bidragit till att öka reliabiliteten.

2.6 Källkritik

Vid bedömningen av källornas tillförlitlighet bör man ha ett kritiskt förhållningssätt. Källornas ursprung bör beaktas vid granskningen då det är en mycket viktig del i bedömningen av dess tillförlitlighet. Vem som var upphovsman, när källan skapades och vilket dess syfte var är frågor som bör besvaras.⁴¹ Vid insamlingen av olika källor har vi beaktat ovanstående frågor för att finna tillförlitlig information. En källa är ett historiskt dokument vilket innebär att det återspeglar de uppfattningar som fanns vid tillfället då källan skapades. För oss har det inneburit att vi har fått kontrollera tidpunkten då källan skapades för att få korrekt information då det valda ämnet ständigt förändras. Informationen som har granskats har varit mycket omfattande och i möjligaste mån har vi försökt att använda oss av den senast publicerade informationen, därmed har vi säkerställt att felaktig samt inaktuell information inte används. För att kontrollera informationen och dess tillförlitlighet har vi sökt upp ursprungskällorna och utgått ifrån dem.

När det gäller källor från Internet är det mycket svårt att bedöma dess tillförlitlighet. För att begränsa eventuella felaktigheter har vi begränsat användandet av källor från Internet till branschorganisationers och myndigheters hemsidor. Det bör dock beaktas att även de kan ha incitament att vinkla den information som ges och att den kan vara svår att upptäcka. Vid kontakt med olika revisionsbyråer, både dess hemsidor men även vid personlig kontakt, har vi stött på ett eventuellt incitament i form av att de försöker få implementeringen att låta mycket komplicerad och att företagen behöver hjälp med det. Revisionsbyråerna har utvecklat olika modeller för hur processen kan gå till och vill då få företagen att använda deras tjänster. Detta har vi tagit i beaktande när vi har varit i kontakt med dem angående vilka problem som kan uppstå vid implementeringen samt hur processen bör gå till.

⁴⁰ Holme och Solvang, *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*

⁴¹ Ibid

3 PRESENTATION AV IF

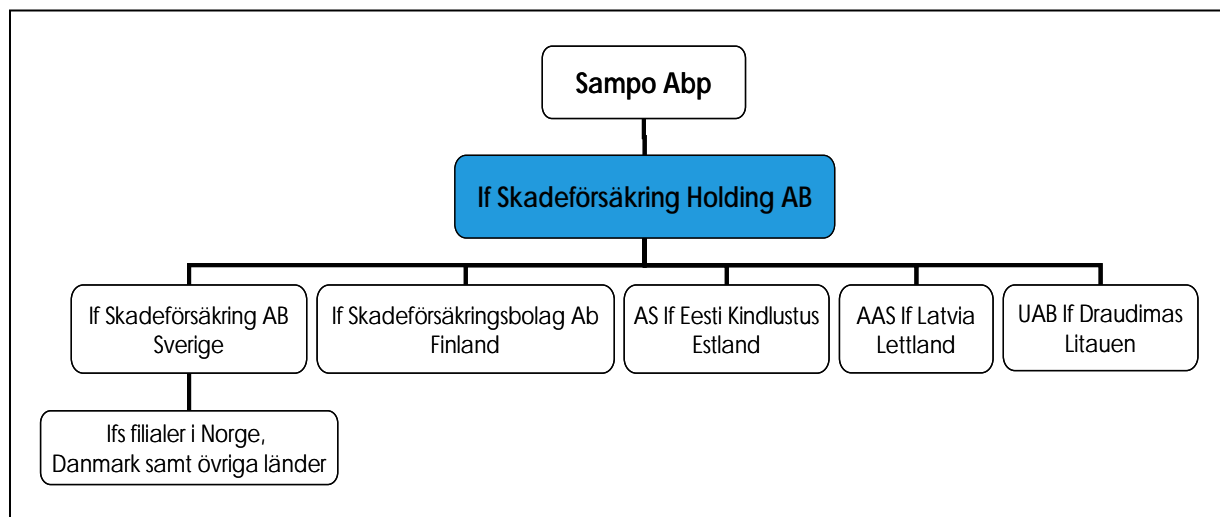
I detta kapitel ges en presentation av If och dess verksamhet. Det ges även en förklaring till deras balansräkning, vilket ska förtydliga hur IFRS har påverkat dem.

If är ett bolag verksamt inom skadeförsäkring vars affärsidé är att utveckla och sälja skadeförsäkringslösningar vilka ger kunderna trygghet i företagande, boende och vardag. Deras affärsområden är privat, företag och industri vilka man finner i de nordiska länderna samt de baltiska länderna; Estland, Lettland och Litauen. De är Nordens största försäkringsbolag med cirka 20 % av marknaden och även på den svenska marknaden är marknadsandelen 20 %.⁴²

3.1 Ägarstruktur

If bildades år 1999 genom ett samgående av två dåvarande skadeförsäkringsföretag, svenska Skandia och norska Storebrand. Under 2001 ingick de ett avtal med det finska försäkringsbolaget Sampo vilket innebar att deras skadeförsäkringsverksamheter skulle slå ihop och If blev därmed det största skadeförsäkringsbolaget i Norden.

Under 2004 köpte Sampo upp samtliga aktier från de olika delägarna vilket medförde att de från och med oktober det året var ensam aktieägare i If.⁴³ I dag består organisationen av If Skadeförsäkring Holding AB⁴⁴ vilket är moderbolaget inom If-koncernen som i sin tur är ett helägt dotterbolag till det finska börsnoterade bolaget Sampo Abp. Holdingbolaget äger det svenska bolaget If Skadeförsäkring AB, finska If Skadeförsäkringsbolag Ab, estiska AS If Eesti Kindlustus, lettiska AAS If Latvia och UAB If Draudimas i Litauen, i vilka den operativa verksamheten bedrivs. Verksamheten i Norge och Danmark drivs genom filialer som ägs av det svenska bolaget If Skadeförsäkring AB.⁴⁵

Figur 1 Organisationsschema

Källa: Sampos årsredovisning 2005

⁴² Sampos årsredovisning 2005

⁴³ www.if.se (1)

⁴⁴ Hädanefter benämns företaget endast som If

⁴⁵ If:s årsredovisning 2005 & www.if.se (2)

3.2 Verksamhet

Verksamheten i ett försäkringsbolag bygger på försäkringsverksamheten och kapitalförvaltningen. Ett försäkringsbolag säljer kunden ett skydd mot oväntade ekonomiska förluster och därmed måste bolaget även bestämma vilken risk försäkringen innebär och vilket pris som risken motsvarar. Premien ska alltså matcha de risker som försäkras och kapitalförvaltningen säkrar bolagets förmåga att ersätta kunderna när en försäkringsskada inträffar.⁴⁶

If ger sina 3 miljoner privata kunder möjligheten att försäkra sina hem, fritidshus, motorfordon, båtar och djur. De har även under senaste året utökat produktutbudet med olika sorters personförsäkringar för vuxna och barn. Den privata delen av If står för cirka hälften av företagets bruttopremieinkomst.⁴⁷ Inom affärsområdet företag utgör kunderna små samt medelstora företag, vilka kan teckna skadeförsäkringar inom egendom, ansvar, motor, personal samt transportförsäkringar. Företagsområdet inbringar 30 % av företagets bruttopremieinkomst.⁴⁸ Industriområdet riktar sig mot större företag vilka är i behov av komplexa försäkringslösningar inom egendoms-, ansvars-, arbetsskade/olycksfalls- och transportförsäkringar.⁴⁹

Under år 2005 uppgick rörelseresultatet till 7 493 miljoner kronor vilket var en förbättring med drygt 2 100 miljoner kronor från föregående år. Enligt deras årsredovisning beror det på att de lyckats förbättra resultatet för skadeförsäkringsverksamheten men även för investeringsverksamheten.⁵⁰

3.3 Balansräkningen

Då vår uppsats bygger på IFRS med inriktning på försäkringskontrakt vill vi med detta avsnitt förklara hur implementeringen av de nya principerna påverkar företagets balansräkning. Bilden nedan visar en förenklad bild av If:s balansräkning och demonstrerar hur stor procentuell del var och en av de tre internationella redovisningsstandarderna som är aktuella i uppsatsen upptar av företagets totala tillgångar respektive skulder. De tre standarderna som syns i bilden är; IFRS 4 – Försäkringskontrakt, IAS 39 – Finansiella instrument samt IAS 40 – Förvaltningsfastigheter vilka kommer att beskrivas mer i kapitel 4.

⁴⁶ www.if.se (3)

⁴⁷ www.if.se (4)

⁴⁸ www.if.se (5)

⁴⁹ www.if.se (6)

⁵⁰ If:s årsredovisning 2005

	Tillgångar	%	Eget kap. + Skulder	%
IAS 40	Placeringstillgångar		Eget kapital	21,6
	- byggnader o mark	7		
IAS 39	- finansiella plac.tillg	81	Försäkringstekniska avsättningar	66
	- övriga	0,05		
	Återfsk andel av fsk.tekniska avsättn.	4,6	Skulder avseende försäkringar	1,5
IFRS 4	Fordringar avseende försäkringar	6,5	Derivat	1,2
	Övriga tillgångar	0,85	Övriga skulder	9,7

Figur 2 If:s balansräkning år 2005

Källa: Egen bearbetning av If:s koncernbalansräkning

Finansiella placeringstillgångar värderas till verkligt värde med tillämpning av IAS 39. Denna post svarar för 81 % av företagets totala tillgångar och består mestadels av aktier och andelar samt obligationer och andra räntebärande värdepapper. If har inga försäkringskontrakt som blivit omklassificerade till IAS 39 efter övergången till IFRS så därmed är den enda skuldpost som regleras av IAS 39 posten derivat. Den totala balansomslutningen är 112 879 miljoner kronor.

If redovisar sina fastigheter som placeringstillgångar i form av förvaltningsfastigheter då rörelsefastigheter endast utgör en liten del av deras fastigheter och de har bedömt att en särredovisning av dessa endast skulle ha oväsentlig inverkan på berörda balans- och resultatposter. Enligt de äldre principerna redovisades If:s innehav av fastigheter som placeringstillgångar oavsett deras användningsområde och därmed skulle de värderas till marknadsvärde enligt ÅRFL. Efter övergången till IFRS har innehavet av dessa fastigheter blivit omklassificerat till förvaltningsfastigheter som rubriceras till byggnader och mark och därmed regleras de av IAS 40, men någon förändring i värderingen har inte skett då If valt att fortsätta värdera de till marknadsvärde. En värdeförändring som uppstår redovisas i resultaträkningen. Som kan utläsas i bilden består förvaltningsfastigheterna idag endast av cirka 7 % av de totala tillgångarna då If har sålt en stor del av innehavet.

På tillgångssidan reglerar IFRS 4 följande poster; återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar samt fordringar avseende direkt försäkring och återförsäkring. Posterna uppgår till 4,6 % respektive 6,5 % av de totala tillgångarna. Motsvarande poster på skuldsidan är försäkringstekniska avsättningar, vilket består av avsättningar för ej intjänade premier samt avsättningar för oreglerade skador, och redovisas även dem i enlighet med IFRS 4. Även posten för skulder avseende direkt försäkring och återförsäkring redovisas som ett försäkringskontrakt i enlighet med IFRS 4. Dessa poster tillsammans består av cirka 67 % av balansomslutningen.

4 REFERENSRAM

Detta kapitel redogör den referensram som uppsatsen baseras på. Först kommer en presentation av övergången till internationella redovisningsprinciper samt innebörden för svenska företag. Därefter tas de svenska redovisningsreglerna specifika för försäkringsbolag upp, vilket följs av de olika internationella standardernas principer samt syften. Slutligen följer en debatt om ämnet i fråga. Detta kapitel ska ligga till grund för den kommande analysen och slutsatsen samt att ge läsaren en bättre förståelse av ämnet.

4.1 IAS-förordningen

EU gav den 19 juli 2002 ut EG-förordningen 1606/2002 *Om tillämpning av internationella redovisningsprinciper*, den så kallade IAS-förordningen. Förordningen innebär att från och med räkenskapsåret 2005 ska företag som på balansdagen är noterade på en reglerad marknad utarbeta sina årsredovisningar i enlighet med IAS och IFRS.⁵¹ Innebörden av benämningen *förordning* är att de internationella rekommendationerna gäller oberoende av vad som sägs i de olika ländernas egen lagstiftning. Skälen till den nya förordningen var många. En avgörande faktor för införandet av IAS-förordningen var att Europeiska rådet vid sitt möte i Lissabon den 23-24 mars 2000 underströk behovet av att påskynda fullbordandet av den inre finansiella marknaden. Rådet framhöll även att åtgärder skulle vidtas för att öka jämförbarheten mellan noterade företags årsredovisningar. De menade vidare att det var viktigt att de företag inom gemenskapen vilka är verksamma på finansmarknaden tillämpar internationellt accepterade redovisningsregler, vilket förutsätter att man i större utsträckning samordnar redovisningsstandarderna. Det övergripande syftet med förordningen var att harmonisera den finansiella information som företagen redovisar och på så sätt garantera en hög grad av insyn i redovisningen, vilket leder till ökad jämförbarhet och tillförlitlighet.⁵²

De internationella redovisningsstandarderna, International Accounting Standards (IAS), utvecklades av den internationella organisationen International Accounting Standards Committee (IASC). I samband med en omstrukturering år 2001 beslutades det att organisationen skulle byta namn till International Accounting Standards Board (IASB) samt att IAS skulle döpas om till International Financial Reporting Standards (IFRS).⁵³ Detta innebär att standarder som utgavs före juli 2003 kallas IAS medan yngre standarder går under benämningen IFRS. IASB är en fristående organisation med placering i Storbritannien som saknar formell makt att tvinga företagen att följa deras rekommendationer. När IASB utfärdar nya rekommendationer blir de inte lag inom EU förrän EG-kommissionen godkänner den nya standarden.⁵⁴

4.1.1 Tillämpningen av IAS-förordningen i Sverige

I Redovisningsrådets remissvar på IAS-utredningen (SOU 2003:71) ansåg de att en övergång till IFRS⁵⁵ för noterade företag var ett välkommet steg mot en ökad harmonisering av redovisningsreglerna i Europa och internationellt.⁵⁶ IAS-förordningen var således direkt

⁵¹ <http://europa.eu> (1)

⁵² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002

⁵³ Ibid

⁵⁴ Rune Lönnqvist, *Årsredovisning i koncerner* (Lund, Studentlitteratur, 3:e upplagan, 2005)

⁵⁵ Härefter benämns IAS & IFRS endast med IFRS

⁵⁶ Redovisningsrådets remissvar avseende IAS-utredningen (SOU 2003:71)

tillämpad i noterade företags koncernredovisning men förordningen gav även medlemsstaterna möjlighet att tillåta eller kräva tillämpning i årsredovisningen för dess moder- och dotterbolag. De gavs även samma möjligheter för övriga företagsformers koncern- och årsredovisningar.⁵⁷ Regeringen lade, utifrån IAS-förordningen, den 7 oktober 2004 fram en proposition 2004/05:24 *Internationell redovisning i svenska bolag*. Den innehåller i huvudsak förslag på ändringar i Årsredovisningslagen (ÅRL) och de särskilda årsredovisningslagarna för finansiella företag. Onoterade företag ges även möjligheten att tillämpa internationella redovisningsstandarder i koncernredovisningen.⁵⁸

Propositionen antogs senare av Riksdagen i december 2004, vilket medförde att en del begränsade ändringar gjordes i ÅRL så att svenska företag ges större möjlighet att tillämpa internationella redovisningsprinciper inom ramen för svensk lag.⁵⁹ I ÅRL 7 kap 33 § står det numera att även företag som inte är noterade koncerner får redovisa efter IFRS med de tillägg som återfinns i ÅRL 7 kap 32 §. Detta leder till att onoterade företag kan delas upp i två grupper; de som väljer att redovisa enligt IFRS och de som inte gör det.⁶⁰

4.2 Finansinspektionen

Finansinspektionen (FI) är en myndighet vars uppdrag är att övervaka finansiella företag. De ska ansvara för att det finansiella systemet fungerar effektivt samt att kravet på stabilitet uppfylls. Målet är följaktligen att bidra till ett stabilt och välfungerande system samt att ge ett bra konsumentskydd. FI har tre huvudområden vilka de är verksamma inom:⁶¹

- *Tillståndsgivning* – vilket innebär att de utfärdar tillstånd till företag som vill erbjuda finansiella tjänster till allmänheten, men de kan även dra in tillstånd hos de företag som missköter sig.
- *Regelutgivning* – FI ansvarar för de regler som finansiella företag ska tillämpa. De ger ut författningar, vilka är kompletterande och bindande regler, samt allmänna råd.
- *Tillsyn* – FI övervakar de finansiella företagen så att de visar stabilitet, har en bra balans mellan kapital och risker samt att de har en fungerande intern kontroll. FI kontrollerar att åtaganden gentemot kunderna kan uppfyllas samt att företagen erbjuder produkter och tjänster vilka presenteras på ett rättvisande sätt med relevanta villkor.⁶²

Finansinspektionens roll kan sammanfattas med att de har i uppdrag att förebygga ekonomisk brottslighet och övervaka de finansiella företagen samt ge ut författningar vilka kompletterar de gällande reglerna.

Den författningssamling som gäller för försäkringsbolag numera är FFFS 2005:34 – *Föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag*, vilken reglerar hur årsredovisning, koncernredovisning och delårsrapporter ska upprättas. Föreskriften gäller från och med 1 januari 2006 och ersätter den tidigare föreskriften, FFFS 2004:21. De ändringar

⁵⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002

⁵⁸ Regeringens proposition 2004/05:24 – Internationell redovisning i svenska företag

⁵⁹ www.regeringen.se (1)

⁶⁰ Sören Wikerfelt och Catharina Pramhäll, "Nya redovisningsregler nästa år – vad gäller och varför", *Balans* nr 12 2004

⁶¹ www.fi.se (1)

⁶² www.fi.se (2)

som har gjorts beror bland annat på anpassningen till de antagna internationella redovisningsstandarderna, däribland har flertalet upplysningskrav tagits bort och istället gäller främst IFRS 4 – Försäkringskontrakt och IFRS 7 – Finansiella instrument: Upplysningar.⁶³ I 2 kap i föreskriften tas det i punkt 1 och 2 upp att godkända internationella redovisningsstandarder bör tillämpas av alla försäkringsbolag om inte något annat krävs enligt lag eller annan författning. Enligt det allmänna rådet från FI bör även RR 32:05, Redovisning för juridiska personer, tillämpas.⁶⁴

4.2.1 Lagbegränsad IFRS i finansiella företag

EG-kommissionen har följaktligen antagit internationella redovisningsstandarder för noterade företags koncernredovisning. För de onoterade företagen har det getts möjligheten att frivilligt tillämpa IAS-förordningen i koncernredovisningen, vilket benämns fullständig IFRS.⁶⁵

ÅRL har förbjudit tillämpningen av IAS-förordningen för juridisk person, men istället har begreppet lagbegränsad IFRS införts av FI. Det innebär att samma standarder som gäller vid fullständig IFRS kan tillämpas för juridisk person med de begränsningar som följer av svensk lag och föreskrifter, den går alltså inte över det svensk lag begränsar. Det har skett ändringar i årsredovisningslagarna och FI:s föreskrifter så att IFRS tillämpas i den lagbegränsade formen. Det har getts en möjlighet till de finansiella företagen att tillämpa äldre redovisningsregler under år 2005 och 2006, vilket beror på den sena lagstiftningen samt att det länge var oklart vilka internationella regler som skulle gälla för finansiella instrument.⁶⁶

Noterade företag måste följa full IFRS i koncernredovisningen, det är enbart de onoterade företagen som har möjligheten att tillämpa lagbegränsad IFRS. Alla finansiella företag som tillämpar full eller lagbegränsad IFRS i koncernredovisningen för år 2006 måste även tillämpa lagbegränsad IFRS i årsredovisningen för juridisk person.⁶⁷ Vid årsskiftet 2006/2007 blir det dock obligatoriskt för juridiska personer som står under Finansinspektionens tillsyn att tillämpa lagbegränsad IFRS.⁶⁸

4.3 Svenska redovisningsregler för försäkringsbolag

Innan införandet av de internationella standarderna har de svenska försäkringsbolagens redovisning enbart reglerats av svenska redovisningsregler. Det finns två huvudsakliga regler som gäller för reglering av redovisning och de är Bokföringslagen (BFL) och ÅRL. BFL reglerar vem som är bokförings- och redovisningsskyldig samt innebörden av det och ÅRL reglerar periodisering och utformning av rapporter. ÅRL bygger på en översättning av EG-direktiv vilka är en lagtext som måste föras in i den egna lagstiftningen, vilket gör att den liknar de motsvarande lagarna i övriga EU-länder. För finansiella företag finns det separata årsredovisningslagar, ÅRL berör endast icke-finansiella företag.⁶⁹ Försäkringsbolag berörs således av en separat lag vilken reglerar redovisningen, *Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (1995:1560)*, vilken vi kommer in på närmare längre ner i texten.⁷⁰

⁶³ www.fi.se (3)

⁶⁴ FFFS 2005:34

⁶⁵ FI – Motivpromemoria 5

⁶⁶ Ibid

⁶⁷ Ibid

⁶⁸ Johan Månsson, "Finansiella institut ska följa IFRS från 2007", *Balans*, nr 12, 2005

⁶⁹ Johansson et al. *Extern redovisning*

⁷⁰ Lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (1995:1560), ÅRFL kap 1, 1 §

Lagarna kompletteras av ett antal rekommendationer som ges ut av olika organ i Sverige. För noterade företag samt de onoterade vilka valt att följa IFRS är det Redovisningsrådets rekommendationer (RR) 30:05 och 32:05 som ska följas. Redovisningsrådet är en privat organisation vilken under de senaste åren har följt IASB:s standarder, vilket har lett till att deras rekommendationer till stor del motsvarar IASB. För finansiella företag är Finansinspektionen den organisation som ger ut rekommendationer.⁷¹

Försäkringsbolag regleras av *Lagen om årsredovisning i försäkringsföretag* (ÅRFL) samt FI:s föreskrifter. En noterad försäkringskoncern ska likt övriga noterade koncerner tillämpa IFRS. Enligt ÅRL 1 kap 2 § är lagen inte tillämplig på företag som avses i ÅRFL om inte annat är särskilt föreskrivet i den lagen. I flertalet paragrafer i ÅRFL hänvisas dock till ÅRL. ÅRFL definierar vilka lagen omfattar, vem som är normgivningsbemyndigande, det vill säga vilka som har befogenhet att ge ut föreskrifter, balans- och resultaträkningens uppställning, värderingsregler samt vilka upplysningar som ska lämnas.⁷²

Då det är en övergångsperiod mellan år 2005 och 2007 leder det till att regelverken har komplicerats på så sätt att försäkringsbolagen har ett antal val när det gäller regelverken. FFFS 2003:13 får lov att användas i års- och koncernredovisningen till och med 2006 med en del tillägg från FFFS 2005:34.⁷³ I den senaste föreskriften 2005:34 har ytterligare ändringar gjorts för att efterlikna de internationella standarderna.

FFFS 2005:34 togs ikraft 1 januari, 2006 men det har alltså getts en möjlighet att tillämpa 2003:13 även under räkenskapsåret 2006. Efter 1 januari, 2007 måste föreskriften FFFS 2005:34 tillämpas vilket leder till att alla försäkringsbolag måste tillämpa internationella redovisningsstandarder, om inte något annat krävs enligt lag, författning eller föreskrift.⁷⁴ FFFS 2005:34 innebär att man redovisar enligt den lagbegränsade versionen. De onoterade försäkringskoncernerna har, likt övriga onoterade koncerner, valmöjligheten att tillämpa full IFRS, men de kan istället välja att tillämpa den lagbegränsade versionen.⁷⁵

	Försäkringsbolag
Koncernen	- IAS/IFRS - ÅRFL - FFFS 2005:34
Juridisk person - till och med år 2006	- ÅRFL - FFFS 2003:13
Juridisk person - från och med 2007	- ÅRFL - FFFS 2005:34

Tabell 1 Redovisningsregler för försäkringsbolag

Källa: Intervju med Lena Eidmann, Öhrlings PWC

⁷¹ Johansson et al. *Extern redovisning*

⁷² ÅRFL

⁷³ FFFS 2005:34, Ikraftträdande och övergångsbestämmelser punkt 4

⁷⁴ FFFS 2005:35, Ikraftträdande och övergångsbestämmelser punkt 4

⁷⁵ Intervju med Lena Eidmann

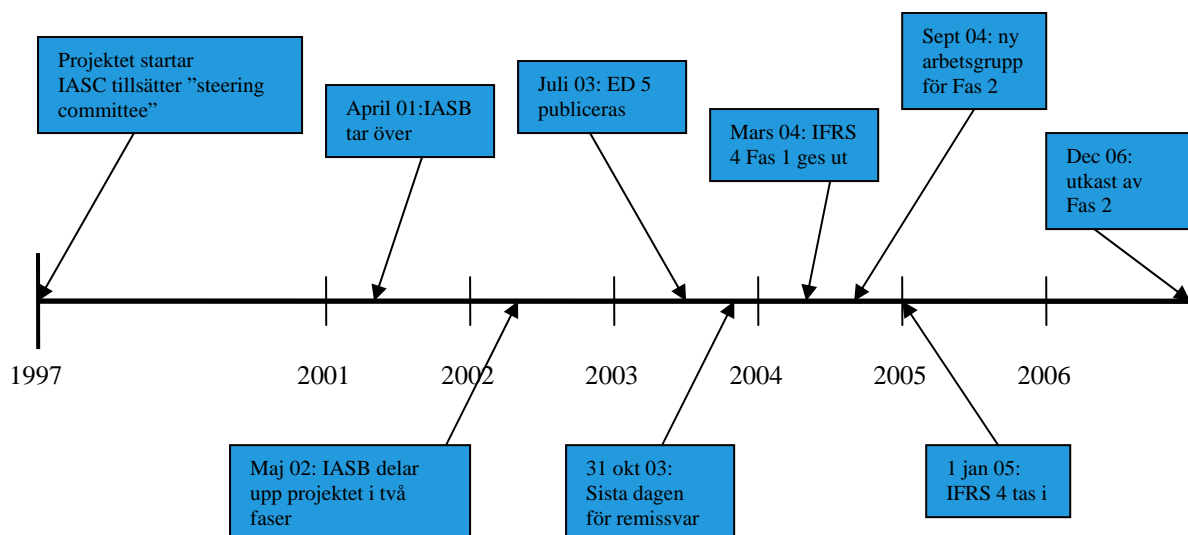

Utöver ovan nämnda lagar och förordningar har försäkringsbranschen även reglerats av ett antal försäkringslagar däribland *Försäkringsrörelselagen* (1982:713)⁷⁶ vilken bland annat tar upp vilka som får driva försäkringsrörelse samt olika regler för hur det ska gå till.⁷⁷

4.4 IFRS 4 - Försäkringskontrakt

IFRS 4 – Försäkringskontrakt, vilken togs i kraft år 2005 för alla noterade företag, är den mest centrala standarden för försäkringsbolag. FI har kommit med ett allmänt råd till alla försäkringsbolag att de bör tillämpa godkända internationella redovisningsstandarder, i den lagbegränsade versionen, vilket ska införas i årsredovisningen senast år 2007.⁷⁸

IASB har, som tidigare nämnts, valt att dela upp utgivandet av IFRS 4 i två faser, Fas 1 och Fas 2. Förändringar i Fas 1 är förhållandevis blygsamma jämfört med vad som är tänkt att komma i Fas 2. Det bör dock poängteras att man inte ska underskatta betydelsen av Fas 1 eftersom det är genom den grunden läggs för den slutliga fasen, Fas 2. De största förändringarna som tillkommer i Fas 1 gäller den nya definitionen av försäkringskontrakt samt de ökade kraven på tilläggsupplysningar. Den stora förändringen då värdering till verkligt värde införs kommer först i Fas 2.⁷⁹ Tidigare har det inte funnits någon standard för redovisning av försäkringskontrakt och IASB ansåg att det var nödvändigt med en sådan standard då redovisning av försäkringskontrakt är väldigt olik praxis inom andra områden.⁸⁰ Anledningen till IASB:s beslut att dela upp införandet av redovisningsstandard för försäkringskontrakt var att de befarade att tiden var för knapp för implementering av en så komplex standard fullt ut redan 2005, då IFRS blev obligatoriskt för noterade bolag över stora delar av Europa.⁸¹

Figur 3 Tidsaxel över IFRS 4 - Försäkringskontrakt

Källa: Egen

⁷⁶ www.fi.se (4)

⁷⁷ Försäkringsrörelselagen (1982:713)

⁷⁸ FI – Motivpromemoria 5

⁷⁹ Öhrlings PWC, *IFRS 4: Försäkringsrapporteringens framtid - som vi ser den idag*

⁸⁰ IASB (2004) *IFRS 4: Insurance contracts, frequently asked questions*

⁸¹ www.iasplus.com (1)

4.4.1 Fas 1

IASB gav den 31 juli 2003 ut Exposure Draft Insurance Contracts (ED 5) vilket var det första steget mot en komplett standard för försäkringsredovisning. ED 5 utgjorde en brygga till den slutliga standarden, Fas 1, som gavs ut den 31 mars 2004.⁸² IFRS 4 behandlar redovisning och upplysning för försäkrings- och återförsäkringskontrakt och alla företag som utfärdar försäkringskontrakt ska beakta den nya standarden vid övergången till IFRS.

Viktiga huvuddrag i IFRS 4:⁸³

- Ny definition av försäkringskontrakt
- Försäkringskontrakt som i fortsättningen omfattas av nuvarande redovisningsprinciper
- Begränsade förändringar av nuvarande redovisningspraxis
- Tillåten ändring av nuvarande redovisningsprinciper
- Ökade upplysningskrav

IFRS 4 byter ut den tidigare definitionen av ett försäkringskontrakt till en mer tydlig och uttrycklig definition. Den nya definitionen lyder:

*”Ett avtal enligt vilket den ena avtalsparten (försäkringsgivaren) accepterar betydande försäkringsrisk från en annan avtalspart (försäkringstagaren) genom att acceptera att kompensera försäkringstagaren om en specificerad osäker framtida händelse (den försäkrade händelsen) negativt påverkar försäkringstagaren”*⁸⁴

Definitionen säger att det krävs en överföring av väsentlig risk för att kontraktet ska kunna klassificeras till ett försäkringskontrakt. De försäkringskontrakt där väsentlig försäkringsrisk inte överförs kommer emellertid betecknas som finansiella instrument och då regleras av IAS 39, oavsett deras juridiska form. Det medför att en del livförsäkringar samt spar- och pensionsplaner som tidigare klassificerats till försäkring numera kommer att omklassificeras till investeringskontrakt. Ett investeringskontrakt har ett försäkringskontrakts juridiska form men utsätter inte försäkringsgivaren för någon väsentlig risk. Exempel på ett sådant kontrakt är ett livförsäkringskontrakt där försäkringsgivaren inte bär någon betydande dödlighetsrisk och det därmed inte sker någon överföring av risk.⁸⁵ IASB menar att den nya definitionen kommer att minska den osäkerhet som tidigare fanns om försäkringskontrakt och göra redovisningen mer trovärdig.⁸⁶ Den nya definitionen ersätter den tidigare indirekta definitionen av försäkringskontrakt vilken återfanns i IAS 32 – Finansiella instrument: Upplysningar & klassificering.

För att göra klassificeringen av avtalen lättare för försäkringsgivarna har IASB förtydligat sin definition av betydande försäkringsrisk ytterligare. Den risk som överförs genom avtalet är då endast betydande om en försäkrad händelse kan ge anledning till en försäkringsgivare att utge en betydande extra kompensation till försäkringstagaren. För att avgöra detta i praktiken måste företagen jämföra kassaflöden från situationer där den försäkrade händelsen inträffar med alla andra situationer. Om kassaflödet från situationer då den försäkrade händelsen

⁸² ED 5 *Insurance contracts* (2003)

⁸³ IFRS 4

⁸⁴ IFRS 4, bilaga A

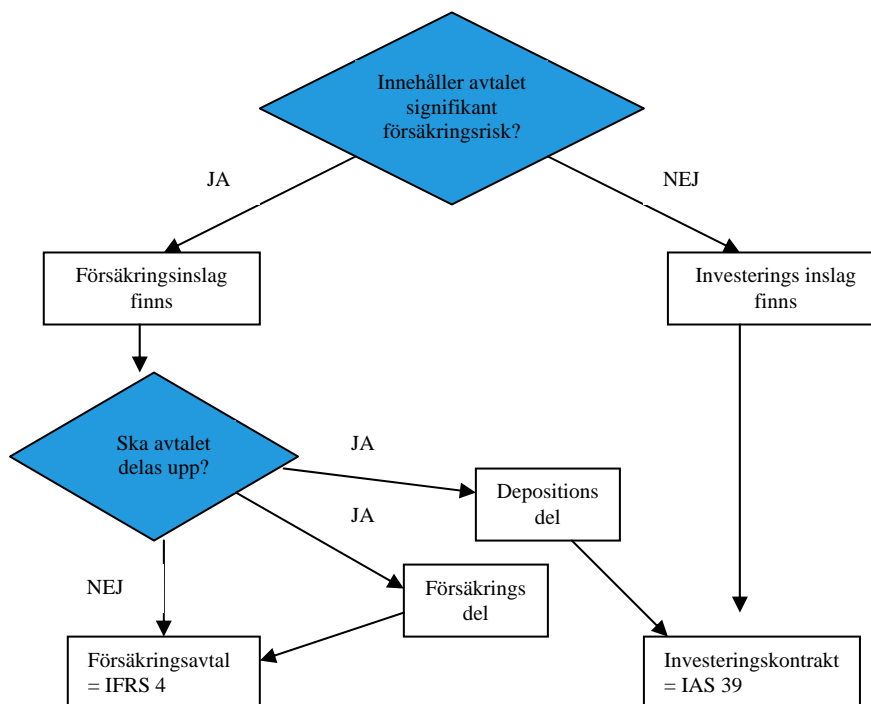
⁸⁵ IFRS 4, bilaga B

⁸⁶ IASB (2004) *IFRS 4: Insurance contracts, frequently asked questions*

inträffar är väsentligt större än kassaflöden från andra situationer förekommer det en betydande försäkringsrisk.⁸⁷ Öhrlings Pricewaterhouse Coopers rekommenderar i sin broschyr om IFRS 4 att företagen bör utveckla sina egna riktlinjer och manualer för att säkerställa att definitionen tillämpas konsekvent genom hela organisationen. De säger även att det kommer vara nödvändigt för företagen att studera vad konkurrenter inom branschen utvecklar för praxis, både nationellt som internationellt. Det bör tilläggas att när ett avtal väl klassificerats till ett försäkringskontrakt så förblir det så tills alla förpliktelser avvecklats eller löpt ut.⁸⁸

Vissa försäkringskontrakt består av både en försäkringsandel och en inlåningsandel, en så kallad depositionsandel. I en del fall är försäkringsgivaren tvungen, eller har tillåtelse att, dela upp dessa delar. Uppdelning krävs om försäkringsgivaren kan värdera depositionsandelen separat, det vill säga utan hänsyn till försäkringsandelen, men är däremot förbjuden om det inte går att värdera depositionsandelen separat. På försäkringsandelen av avtalet ska IFRS 4 – Försäkringskontrakt tillämpas och på depositionsandelen ska IAS 39 – Finansiella instrument tillämpas.⁸⁹ Exempel på ett kontrakt som kan bestå av båda delarna är ett återförsäkringskontrakt med vinstdelning där återförsäkringstagaren garanteras en viss återbetalning av sina premier. Avsikten med uppdelningen är att säkerställa så alla rättigheter och skulder rapporteras i balansräkningen som tillgångar och skulder och inte som intäkter och kostnader.⁹⁰

Figur 4 Klassificeringen av försäkringskontrakt

Källa: Egen tolkning av Öhrlings PWC's broschyr: Försäkringsavtal Fas 1: En övergång till en annorlunda framtid och Ernst & Youngs broschyr IASB IFRS 4 and IAS 39 – Insurance and investment contracts

⁸⁷ Öhrlings PWC, *IFRS 4: Försäkringsrapporteringens framtid - som vi ser den idag*

⁸⁸ IFRS 4, bilaga B 30

⁸⁹ IFRS 4, punkt 10-12

⁹⁰ Öhrlings PWC, *IFRS 4: Försäkringsrapporteringens framtid - som vi ser den idag*

Försäkringskontrakt, enligt definitionen vilken IFRS 4 anger, fortsätter i Fas 1 att omfattas av befintliga redovisningsprinciper. Detta utgör ett undantag från IASB:s föreställningsram och är helt ny i sitt slag. Anledningen till att de gör på detta sätt är för att ge mer tid till den slutliga utvecklingen av Fas 2 för försäkringskontrakt. IASB menar att den bästa lösningen är att behålla den befintliga praxis under Fas 1, men samtidigt menar de att det var viktigt att IFRS 4 gavs ut som en vägledning för de företag som använder IFRS för första gången.⁹¹

IASB har försökt göra begränsade förändringar angående redovisning av försäkringskontrakt i Fas 1 för att överensstämna bättre med ramverket samt för att ge en grund till de förändringar som tillkommer i Fas 2.⁹² De begränsade förändringarna består av framförallt två väsentliga skillnader, den första är att katastrof- och utjämningsavsättningar tas bort i IFRS 4. Det sker genom att skulder som gäller framtida anspråk på grund av försäkringskontrakt vilka inte existerar vid rapporteringstidpunkten, ej längre kommer att godkännas. Den andra väsentliga förändringen är att IFRS 4 har tagit fram ett minimikrav för prövning att försäkringsavsättningarna är tillräckliga. Med denna så kallade förlustprövning menas att försäkringsbolagen måste pröva hur väl deras redovisade försäkringsskulder stämmer överens med bedömningarna av framtida kassaflöden på balansdagen. Om bedömningen visar att det redovisade värdet på försäkringsskulder inte är överensstämmande med de uppskattade framtida kassaflödena ska det eventuella underskottet redovisas i resultaträkningen.⁹³

Enligt IFRS 4 får försäkringsbolagen ändra sina redovisningsprinciper för försäkringskontrakt om de förändringar de gör uppfyller IASB:s krav på förbättringar av tillförlitligheten av finansiella rapporter.⁹⁴ I korthet kan detta gälla att företaget får använda aktuella räntesatser vid värdering av skulder för att motverka bristande matchning mellan tillgångar och skulder.⁹⁵ Försäkringsbolagen får även använda så kallad ”skuggredovisning” vilket gör det möjligt för dem att anpassa sina skulder med hänsyn till förändringar som skulle ha uppstått om orealiserade vinster eller förluster på värdepapper hade realiserats.⁹⁶

En av de stora förändringarna i försäkringsredovisningen är de mer omfattande upplysningskraven som tillkommer med IFRS 4. I standarden står det att en försäkringsgivare ska ge upplysningar som hjälper användarna att förstå storleken på och tidpunkten samt risker för framtida kassaflöden från försäkringskontrakt. De ökade upplysningskraven innebär en förberedelse för värdering till verkligt värde som tillkommer i Fas 2. Till skillnad från tidigare kräver man att bolagen visar mer detaljerad information om vilka risker de tar samt en känslighetsanalys. I känslighetsanalysen ska det ingå information om resultatets och det egna kapitalets känslighet för förändringar i variabler som har en väsentlig inverkan på dem. Genom en större öppenhet i redovisningen vilket detta medför kommer hanteringen av risk bli mer uppmärksam och eventuella brister eller överoptimism kommer att synliggöras genom kravet på att jämföra verkligt utfall med förväntat utfall.⁹⁷

IASB kräver att företagen vid första upprättandet av redovisning baserad på IFRS lämnar jämförande information enligt IFRS från tidigare år, det görs i form av så kallade

⁹¹ IASB (2004) *IFRS 4: Insurance contracts, frequently asked questions*

⁹² Öhrlings PWC, *IFRS 4: Försäkringsrapporteringens framtid - som vi ser den idag*

⁹³ IFRS 4, punkt 14 a och b, 15 samt 16 a och b

⁹⁴ www.iasplus.com (1) samt IFRS 4, punkt 22

⁹⁵ IFRS 4, punkt 24

⁹⁶ IFRS 4, punkt 30

⁹⁷ IFRS 4, punkt 36-39

öppningsbalanser. De anser även att det emellertid finns situationer då det är ”praktiskt ogenomförbart” att kräva detta och i vissa fall kan försäkringsbolagen välja att inte räkna om jämförelsetal i de finansiella rapporterna. Det krävs dock att de lämnar upplysningar om varför det är ogenomförbart att tillämpa IFRS.⁹⁸ IFRS 4 ger försäkringsbolagen en del flexibilitet när det gäller på vilket sätt de ska tillämpa principerna i Fas 1. IASB har i standarden inkluderat en del undantag som ska göra övergången till IFRS en aning lättare för försäkringsbolagen, exempelvis klassificering av tillgångar och skulder samt tekniker som kan bidra till att minska den volatilitet i eget kapital som uppkommer till följd av redovisningen. IASB har även angett upplysningar vilka förklarar strategier för riskhantering, intäkter samt kassaflöden.⁹⁹

Mismatch i Fas 1: Mismatch uppstår vanligast då företagen inte använder samma värderingsgrunder för tillgångar och skulder och de därmed inte matchas i redovisningen. IFRS 4 tillåter att skulderna fortsätter att redovisas till anskaffningsvärde i Fas 1 medan IAS 39 värderar de finansiella tillgångarna till verkligt värde vilket leder till att skulderna och tillgångarna värderas på olika grunder. Detta ger inte någon påverkan på resultatet med det kan leda till volatilitet i eget kapital. En ideal redovisningsmodell skulle inte generera några mismatch i redovisningen, dessvärre kunde inte någon sådan modell tas fram under den korta tid som IASB hade att utforma IFRS 4, Fas 1. IASB gav istället ut en rad förslag på hur företagen kan minimera de mismatch i redovisningen som kan uppstå vid användandet av IFRS 4. IASB:s beslut att tillåta företagen att byta redovisningsprinciper är ett av försöken att minska mismatch i redovisningen samt användandet av ”skuggredovisning” som beskrevs tidigare.¹⁰⁰

Återförsäkringskontrakt: Det är inte endast direktförsäkring som regleras av IFRS 4 utan även återförsäkringar. Ett återförsäkringskontrakt är ett försäkringskontrakt som utfärdas av en försäkringsgivare (återförsäkringsföretaget) för att kompensera en annan försäkringsgivare (återförsäkringstagaren) för förluster enligt ett eller flera avtal som utfärdats av försäkringstagaren.¹⁰¹ Det är med andra ord ett sätt för försäkringsbolagen att försäkra sig för risker de inte vill ta själva och överför därmed risken till ett annat försäkringsbolag.

Ett sorts återförsäkringskontrakt som på grund av den nya definitionen inte längre klassificeras som ett försäkringskontrakt är *captive avtal*. Captive är när en koncern hanterar sina totala risker inom koncernen med hjälp av ett internt återförsäkringsbolag, det så kallade captivebolaget. Det finns två olika sorters captivebolag; bolag där försäkringen tecknas direkt i captivebolaget, och captivebolag där de olika koncernbolagen tecknar en försäkring med ett utomstående försäkringsbolag som sedan återförsäkras sig i captivebolaget.¹⁰² Det är den senare sorten som påverkar försäkringsbolagen. Då risken till 100 % överförs till captivebolaget blir det ingen överföring av risk och kontraktet kan därmed inte längre klassificeras till ett försäkringskontrakt enligt definitionen i IFRS 4. De kommer istället att regleras av IAS 18 – Intäkter.¹⁰³ Enligt tidigare redovisningsprinciper redovisades dessa avtal brutto men enligt IFRS ska de numera redovisas som produktintäkt netto.

⁹⁸ Öhrlings PWC, *IFRS 4: Försäkringsrapporteringens framtid - som vi ser den idag*

⁹⁹ IFRS 4 samt IASB (2004) *IFRS 4: Insurance contracts, frequently asked questions*

¹⁰⁰ IASB (2004) *IFRS 4: Insurance contracts, frequently asked questions*

¹⁰¹ IFRS 4, bilaga A

¹⁰² www.riksdagen.se (1)

¹⁰³ Intervju med Tomas Karlehag

Fronting är ett liknande återförsäkringskontrakt men med lite annan innebörd. Ett frontingavtal är ett avtalat arrangemang mellan två skadeförsäkringsbolag som innebär att det ena bolaget utfärdar försäkringar för det andra bolagets räkning. Det frontande bolaget står därmed för det fulla juridiska och ekonomiska ansvaret gentemot försäkringstagarna. IFRS-införandet har enligt FI inte lett till att skadeförsäkringsbolagen justerat sina klassificeringar av frontingavtalen. Då den försäkrade risken avser mindre värden och många avtal, fortsätter avtalen att redovisas som försäkringskontrakt trots att koncernen i vissa fall enbart behåller en liten, eller ingen, försäkringsrisk.¹⁰⁴

4.4.2 Fas 2

I juli 2004 höll IASB:s nya arbetsgrupp *Insurance Working Group* ett möte vilket ses som en kick-off för starten av Fas 2. Arbetsgruppen består av redovisningsexperten från hela världen och de arbetar aktivt med att få fram en komplett redovisningsstandard för försäkringskontrakt. Den nya arbetsgruppen är en nystart på projektet och de vill poängtera att fastän deras föregångare lagt en mycket värdefull grund kommer de inte att känna sig bundna att följa den äldre planen. Under det senaste mötet med arbetsgruppen i mars 2006 släpptes den senaste planen för projektet. För närvarande beräknar arbetsgruppen med att det första utkastet av IFRS 4 - Försäkringskontrakt Fas 2 kommer att publiceras för diskussion i december 2006.¹⁰⁵ Den stora förändringen i Fas 2 förväntas bli värderingen till verkligt värde av försäkringskontrakt vilket kommer att leda till en reducering av mismatch i redovisningen.¹⁰⁶ Arbetsgruppen diskuterar olika värderingsmodeller men ännu har inget beslutats.

4.5 IAS 39 – Finansiella instrument: Redovisning och värdering

Den nya definitionen av försäkringskontrakt, vilken innebär att det måste finnas en överföring av väsentlig risk för att kontraktet ska kunna klassificeras som ett försäkringskontrakt, leder till en del förändringar. De försäkringskontrakt som inte längre uppfyller kravet klassificeras numera till finansiella instrument och regleras därmed av IAS 39.

Standardens syfte är att ange principer för redovisningen och värderingen av finansiella tillgångar, finansiella skulder och vissa avtal avseende köp eller försäljning av icke-finansiella poster.¹⁰⁷ Det finns en stark koppling till IAS 32 – Finansiella instrument: Upplysningar & Klassificering, då den standarden även behandlar finansiella instrument men fokuserar på vilka uppgifter som ska lämnas. IAS 32 innehåller krav på hur finansiella instrument ska klassificeras och identifierar den information vilken måste uppges. Standarden kräver att företaget ska lämna information om vilka slag av finansiella instrument som används samt vilket syfte de har. Denna standard är ett komplement till de principer som tas upp i IAS 39.¹⁰⁸ IAS 32 har omarbetats för att anpassas till införandet av IFRS 7 – Finansiella instrument: Upplysningar, IAS 32 kommer att byta namn till Finansiella instrument: Klassificeringar från och med 1 januari 2007 då IFRS 7 måste införas.¹⁰⁹ IFRS 7 reglerar

¹⁰⁴ FI:s rapport 2006:2 – Företagens tillämpning av internationella redovisningsstandarder

¹⁰⁵ www.iasplus.com (2)

¹⁰⁶ IFRS 4 samt IASB (2004) *IFRS 4: Insurance contracts, frequently asked questions*

¹⁰⁷ IAS 39

¹⁰⁸ Christer Westermark, *EU:s redovisningsstandard – En introduktion till IAS/IFRS* (Stockholm, Nordstedts Juridik, 2005)

¹⁰⁹ IFRS 7

vilka upplysningar som ska lämnas för finansiella instrument, tidigare behandlades även detta i IAS 32.¹¹⁰

IAS 39 bygger på principen att finansiella tillgångar värderas till verkligt värde, den tar även upp hur och när finansiella instrument ska redovisas eller när de inte längre ska redovisas i balansräkningen samt hur finansiella instrument ska värderas. IAS 32 definierar de begrepp som används i standarden och dess innebörd förklaras nedan:¹¹¹

- *Finansiellt instrument* – är ett avtal som ger upphov till såväl en finansiell tillgång hos den ena parten som en finansiell skuld hos den andre parten.
- *Finansiell tillgång* – är likvida medel, avtal med rätt att erhålla kontanter eller andra finansiella tillgångar eller ett avtal med rätt att byta finansiella instrument med ett annat företag med förmånligare avtalsvillkor och eget kapital-instrument emitterat av ett annat företag.
- *Finansiell skuld* – är ett avtal som innebär en rätt eller skyldighet att erlægga kontanter eller andra finansiella tillgångar eller byta finansiella instrument med ett annat företag med avtalsvillkor som är oförmånliga.

Företaget ska endast redovisa en finansiell tillgång eller skuld i balansräkningen när det blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.¹¹² Med detta innebär att den finansiella tillgången eller skulden tas upp i balansräkningen när det är en del i det avtalsmässiga villkoret. När en finansiell tillgång eller finansiell skuld redovisas första gången, följaktligen vid anskaffningstidpunkten, ska den värderas till det verkliga värdet och eventuellt även transaktionskostnader vilka kan hänföras direkt till förvärvet.¹¹³ Det leder till att värdet blir det samma som anskaffningsvärdet. Vid de följande redovisningarna av de finansiella tillgångarna ska värderingen göras till dess verkliga värde utan avdrag för transaktionskostnader som kan uppkomma vid försäljning, det finns dock vissa undantag och för dem gäller att de ska värderas till upplupet anskaffningsvärde genom användande av effektivräntemetoden.¹¹⁴

Införandet av IAS 39 skedde år 2001 och gällde då de företag vilka redan tillämpade IFRS. Implementeringen kom att visa sig vara komplicerad vilket ledde till att IASB tillsatte en grupp för att svara på frågor från företag som hade problem med implementeringen. Under år 2003 utförde IASB en ändring i standarden för att förenkla inbäddade derivat och säkringsredovisning. Det ledde till att företagen tillåts värdera alla finansiella instrument till verkligt värde, ändringen benämns Fair Value Option, FVO.¹¹⁵

4.6 IAS 40 - Förvaltningsfastigheter

Som kan utläsas i If:s årsredovisning påverkas deras innehav av fastigheter av IAS 40 då de valt att redovisa fastigheterna till förvaltningsfastigheter. Tidigare har förvaltningsfastigheter reglerats av RR 24 – Förvaltningsfastigheter, där de värderats till anskaffningsvärde.¹¹⁶ Den

¹¹⁰ IFRS 7, Bilaga C punkt C1 och C2

¹¹¹ IAS 32, punkt 11

¹¹² IAS 39, punkt 14

¹¹³ IAS 39, punkt 43

¹¹⁴ IAS 39, punkt 46

¹¹⁵ Jan Marton. *IAS 32/39 Redovisning av finansiella instrument*, 2006.

¹¹⁶ RR 24, punkt 17

skillnad som uppstår i och med övergången till IAS 40 är att företaget nu får välja mellan värdering till verkligt värde eller anskaffningsvärde med avdrag för avskrivning, vilket kan leda till att en differens uppstår.

Standarden tar upp hur förvaltningsfastigheter ska behandlas i redovisningen samt vilka upplysningar som krävs. Förvaltningsfastigheter är benämningen på byggnader och mark som ägs eller leasas genom ett finansiellt leasingavtal i syfte att skapa hyresintäkter eller värdestegringar.¹¹⁷ En förvaltningsfastighet ska endast redovisas som en tillgång när det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar vilka är förknippade med förvaltningsfastigheten kommer att komma företaget till del samt att anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.¹¹⁸ Värderingen av förvaltningsfastigheten vid anskaffningstidpunkten tas upp till anskaffningsvärdet, vilket innebär inköpspriset samt kostnader vilka är direkt hänförliga till inköpet. Sådana kostnader kan vara diverse juridiska tjänster och transaktionskostnader.¹¹⁹

Som nämnts ovan tillåter IAS 40 företagen att välja om de vill värdera till verkliga värden eller till anskaffningskostnad minskat med avskrivningar. Den princip som väljs måste dock tillämpas på företagets samtliga förvaltningsfastigheter.¹²⁰ Enligt punkt 32 i standarden krävs det att företaget måste fastställa det verkliga värdet på förvaltningsfastigheterna antingen för värderingssyfte eller för upplysningssyfte, det senare gäller om företaget valt att värdera dem till anskaffningsvärdet. Uppkommer det en vinst eller förlust vid förändring av det verkliga värdet ska det redovisas i resultaträkningen för den period i vilken det uppkommer. Det verkliga värdet ska återspegla marknadsvillkoren på balansdagen.¹²¹ Har företaget valt att redovisa till anskaffningsvärde ska de i framtiden värdera förvaltningsfastigheterna enligt de krav i IAS 16 – Materiella anläggningstillgångar som rör denna värderingsmetod, vilket innebär anskaffningsvärdet efter avdrag för ackumulerad avskrivning samt nedskrivning.¹²²

4.7 Implementering av IAS & IFRS

Efter EU antog IAS-förordningen har det diskuterats hur denna implementering bäst ska gå till i företagen. Diskussionerna har gått åt samma håll, det vill säga att de föreslagna metoderna inte skiljt sig nämnvärt åt. Det bör dock poängteras att sätten som beskrivs i detta kapitel endast är en vägledning för hur personen i fråga anser att processen bör gå till. Det finns inga rätt eller fel i denna fråga, däremot finns det sätt som är mer lämpliga än andra.

En revisor som har kommit med en metod för hur implementeringen kan gå till är Johan Rippe, hans föreslagna metod presenteras i Balans nr 6-7 år 2001. Han menar på att länderna inom EU har olika utgångspunkter och kan delas in i två grupper, den första gruppen är de länder som har en lokal redovisningsreglering vilken är mindre välutvecklad eller snabbt kan anpassas till internationella standarder. Den andra gruppen är länderna med en välutvecklad lokal reglering och/eller tar längre tid på sig att införa standarderna. Sverige avses ingå i den första gruppen där det finns en risk för underskattning av komplexiteten med införandet av IFRS.

¹¹⁷ IAS 40, punkt 5

¹¹⁸ IAS 40, punkt 16

¹¹⁹ IAS 40, punkt 21

¹²⁰ Öhrlings PWC, *IFRS 4: Försäkringsrapporteringens framtid - som vi ser den idag* samt IAS 40, punkt 30

¹²¹ IAS 40, punkt 35 och 38

¹²² IAS 40, punkt 56

Implementeringsprocessen bör enligt Rippe påbörjas i tid då det är ett stort projekt som kommer att kräva både interna och externa resurser. Hela organisationen, och då främst företagsledningen och ekonomiavdelningen, påverkas av implementeringen i form av att en ny redovisningskultur uppstår samt att ledningen måste lära sig att kommunicera med marknaden på ett nytt sätt.

Sätten att implementera varierar men det finns två olika metoder att välja, den ena är ”Top down” vilket innebär att standarderna implementeras på koncernnivå och de enskilda bolagen fortsätter att använda den nationella regleringen. Den andra metoden kallas ”Bottom up” och innebär att man inför standarderna på samtliga nivåer inom koncernen. Det finns fördelar samt nackdelar med båda metoderna, det krävs självklart olika mycket resurser beroende på vilken metod man väljer men ”Top down” berör endast en del av organisationen till skillnad från den andra metoden. Processen med implementeringen kräver noggrann planering och företaget bör anlita professionell hjälp redan vid planeringen. Enligt Rippe bör processen se ut på följande sätt:

- Fas 1: Planering och preliminär analys – där görs en översiktlig analys av redovisningen och hur den kommer att påverkas samt om IT-systemen behöver uppgraderas.
- Fas 2: Projektorganisation och start – vem ska arbeta med projektet.
- Fas 3: Utvärdering och analys – val av redovisningsalternativ samt analys av effekterna.
- Fas 4: Implementering – årsredovisning tas fram enligt IAS och IFRS.

Det har även skrivits en rapport av IFAC, vilken är en internationell organisation för revisorer, vilka behandlar de utmaningar som uppkommer vid implementeringen av de internationella redovisningsstandarderna. De tyckte det fanns ett behov av att identifiera vilka utmaningar och svårigheter som kan uppkomma samt att visa exempel på lyckade implementeringar, dock har de huvudsakligen fokuserat på de olika ländernas tillämnning av IFRS. Det som nämns om företagets implementering är att de inte anser sig ha resurserna och de kunskaper som krävs för att implementera. Även IFAC påpekar att det är viktigt att alla i organisationen är delaktiga i implementeringen, likaså de utanför ekonomiavdelningen.¹²³

Det har gjorts en studie angående belgiska företags implementering av IFRS på University of Southern Indiana, USA. Likt Sverige har Belgien också tillhört den kontinentala traditionen i redovisning, och därmed kan liknande företeelser uppstå i Sverige. Författaren, Eva K. Jermakowicz, nämner att det finns en risk för minskad harmonisering av redovisningen vid införandet av IFRS om inte de onoterade företagen likt de noterade tillämpar IFRS. I annat fall minskar jämförbarheten mellan företagen. Det finns en oro för att IASB:s standarder inte tar tillräcklig hänsyn till bland annat försiktighetsprincipen som är vanligt tillämpad i den kontinentala traditionen. Studien gjordes på Belgiens 20 mest omsatta företag på Bryssels börs där författaren undersökte effekterna av implementeringen av IFRS.¹²⁴

¹²³ Peter Wong, “Challenges and successes in implementing international standards: achieving convergence to IFRSs and ISAs”, *IFAC*, 2004

¹²⁴ Eva K. Jermakowicz, “Effects of adoption of international financial reporting standards in Belgium: The evidence from BEL-20 companies”, *Accounting in Europe*, Vol 1 2004

Det som framkom av studien var att majoriteten av företagen ansåg att införandet har lett till större harmonisering av rapporteringen samt en ökad jämförbarhet med andra företag. Svårigheterna är att det finns en risk för ökad volatilitet och företagsledningen måste lära sig hantera innebörden av de nya standarderna. Ett annat stort problem är att implementeringsarbetet är komplext och kostsamt för företagen samt kräver mycket resurser. En del av komplexiteten kan förklaras genom att IASB gör stora förändringar i standarderna efter att det blivit obligatoriskt för alla noterade företag inom EU att tillämpa dem. IAS 32 och 39 är exempel på standarder där osäkerhet har uppstått enligt undersökningen. Författaren nämner speciellt att banker och försäkringsbolag upplever stora implementeringsproblem då redovisningen går mot verkligt värde-värdering. En stor del av de tillfrågade företagen ansåg att det fanns en brist på vägledning för implementeringen vilket kan leda till att olika företag tolkar standarderna olika.¹²⁵

4.8 Debatt kring IFRS 4

Det har länge varit en livlig debatt om införandet av internationella redovisningsprinciper i Sverige och flertalet experter har uttalat sig inom området. IASB:s projekt om försäkringsredovisning har sedan starten 1997 väckt starka känslor både hos tillsynsmyndigheter och försäkringsbranschen runt om i världen. Anledningen till de upprörda debatterna är enligt Anders Torgander att införandet av den nya redovisningsstandardens innebär en hel del förändringar för redovisningen av försäkringskontrakt då det finns betydande skillnad mellan tidigare praxis och IASB:s allmänna principer. Som nämnts tidigare är den traditionellt svenska redovisningsmodellen resultaträkningsorienterad och bygger på periodisering och matchning av inkomster och utgifter medan IASB:s regelverk bygger på en mer balansräkningsorienterad syn där tillgångar och skulder värderas till marknadsvärden. Tanken på att överge en väletablerad modell som bygger på försiktighet för en modell som bygger på marknadsvärdering väckte starka känslor när förslaget publicerades av dåvarande IASB i december 1999. Anders Torgander säger även att han anser att frågan huruvida ett försäkringskontrakt överför väsentlig risk eller inte kommer vara en svår bedömningsfråga för företagen. Han tror att det kommer att krävas en längre tids tillämpning av den nya standarden innan man kan förvänta sig att bedömningarna görs på liknande sätt i de olika försäkringsbolagen.¹²⁶

När IASB gav ut ED 5 i juli 2003 gavs redovisningsexperter och organisationer runt hela världen tillfälle att ge sina synpunkter på förslaget. Sista dagen för remissvar var den 31 oktober 2003 och synpunkterna som kom in var många och flera svenska normsättare tog tillfället att yttra sina åsikter.

FAR ansåg att det var viktigt med införandet av en standard för försäkringskontrakt och välkomnade projektet. De menar även att det fortsatta arbetet med Fas 2 var viktigt så att det skulle bli en så komplett standard som möjligt. De var dock kritiska till den mismatch de såg uppkomma under Fas 1 och ansåg att det minskade de fördelarna som kom med en enhetlig standard för försäkringskontrakt. FAR hävdar att den nya definitionen av försäkringskontrakt var ändamålsenlig men att den ändå leder till att företagen kommer tolka ”betydande försäkringsrisk” olika vilket inte kommer att leda till jämförbarhet. ED 5 krävde att företagen skulle börja lämna upplysning om verkligt värde för försäkringskontrakt redan år 2006 vilket

¹²⁵ Jermakowicz, “Effects of adoption of international financial reporting standards in Belgium”

¹²⁶ Torgander, ”Förslag till internationella redovisningsregler för försäkringsavtal ”

FAR inte ansåg gav företagen tillräckligt med tid för att förbereda och tyckte inte att detta skulle regleras förrän i Fas 2.¹²⁷

Redovisningsrådet välkomnade den nya standarden för redovisning av försäkringskontrakt, likaså ansåg de att mismatch borde försöka undvikas även under Fas 1. Deras åsikt var precis som FAR; att definitionen av försäkringskontrakt behövdes bli ännu klarare så att det inte skulle bero på företagens egna bedömningar vad ett kontrakt klassificeras till. Kravet på verkligt värde stöttade de inte heller utan menade på att ett sådant krav inte kunde förekomma om det inte fanns någon definition på vad som är verkligt värde.¹²⁸

Svenska Aktuarieföreningen var i helhet nöjda med förslaget på den nya standarden men var kritiska till att den var så regelbaserad och de önskade en mer principbaserad standard. De ansåg att för många regler gjorde det svårt för företagen som skulle implementera standarden då implementeringsarbetet blir för detaljerat för företagen fastän förändringen i deras redovisning blir liten.¹²⁹

IASB förtydligade definitionen av försäkringskontrakt, i synnerhet betydande försäkringsrisk då Fas 1 av IFRS 4, utgavs. De tog även bort det omdiskuterade kravet på upplysningar och värderingen till verkligt värde regleras först i Fas 2. Någon modell för att undvika mismatch har inte tagits fram då de ansåg att det fanns för lite tid att utforma en sådan under den korta tid de hade att utforma IFRS 4, Fas 1. Arbetet med att utforma en värderingsmodell som reducerar mismatch är i full gång och beräknas komma i Fas 2.

Försäkringsbranschen i Europa har varit kritiska till den nya standarden då de anser att den fokuserar på *försäkringskontrakt* och inte på *försäkringsföretag*. De har även kritiserat den mismatch som uppstår under Fas 1.¹³⁰

¹²⁷ FAR:s svar på ED 5

¹²⁸ Redovisningsrådets svar på ED 5

¹²⁹ Svenska aktuarieföringens kommentarer på ED 5

¹³⁰ Whittington Geoffrey. "The adoption of International Accounting Standards in the European Union" *European Accounting Review*, vol 14 nr 1 2005, London

5 EMPIRI

I följande kapitel kommer svaren från den empiriska undersökningen att presenteras. Det inleds med en beskrivning av hur implementeringsarbetet hos If gick till, därefter följer ett avsnitt om de berörda standarderna samt en beskrivning av de eventuella problem som respondenterna identifierat. Slutligen presenteras de olika respondenternas åsikter och redogörelse av IFRS.

5.1 Implementeringen av IFRS hos If

Implementeringsarbetet med de internationella redovisningsstandarderna påbörjades redan år 2002 då If tillsammans med sina dåvarande revisorer från KPMG gjorde en så kallad Quick Scan. Det innebar att de gick igenom alla poster i balans- och resultaträkningen för att se vilka förändringar som skulle uppstå vid övergången samt vilka effekter detta skulle medföra. Den första rapporteringen enligt IFRS skedde räkenskapsåret 2005, då If är en onoterad koncern var de inte tvingade till att införa de nya standarderna redan det året men If:s mål är att hålla samma kvalitet och innehåll som de noterade bolagen har i sin redovisning. En ytterligare orsak är att If ägs till 100 % av den finska koncernen Sampo, vilken är noterad på finska börsen och därmed krävdes det att de rapporterade enligt IFRS. If:s övergång till IFRS underlättar således rapporteringen mellan de två koncernbolagen.

Intervjuer med Tomas Karlehag:

I denna del har vi sammanställt de två telefonintervjuer samt den mailkontakt vi haft med Tomas Karlehag, redovisningsexpert på If. Under intervjuerna har tillvägagångssättet av IFRS-implementeringen klarlagts samt vi har gått igenom de olika stegen i arbetet för att få en förståelse av hur de gått tillväga. Därmed har vi kunnat besvara vår frågeställning och uppnå syftet med uppsatsen samt analysera deras implementeringsprocess.

Den inledande Quick Scanningen påvisade en del skillnader, bland annat uppkom förändringar i klassificeringen av fastigheter, däremot blev det ingen skillnad i värderingen. När scanningen genomfördes var inte IFRS 4 – Försäkringskontakt utgiven utan den gjordes mot det existerande regelverket. Då IFRS 4 senare antogs genomfördes ingen ny scanning tillsammans med KPMG utan de gjorde en intern utredning för att se vad den nya standarden skulle innebära för redovisningen. Beslutet att sköta det internt togs då de ansåg sig själva veta bäst om produkterna och dess klassificering. Efter scanningen fortsatte If med förberedelsearbetet inför IFRS-implementeringen, arbetet fortlöpte som ett så kallat skrivbordsjobb där två personer arbetade med det i stället för att starta ett större projekt. Anledningen till valet av arbetssätt var enligt Tomas att ett projekt är mycket resurskrävande och de ansåg sig inte ha de resurserna som krävs. De två ansvariga för förberedelserna, vilka var Tomas samt Sören Wikerfelt vid Corporate Accounting, fick hjälp med dokumentation från controllers och aktuarier, vilka kontrollerar försäkringsbolagets försäkringstekniska utredningar och beräkningar, från alla enheter i bolaget.

Nästa steg i processen kom inför årsredovisningen 2004 då de skulle lämna en redogörelse för vilka effekter IFRS förväntade sig ha på If:s redovisning. If förväntade sig att tillämpningen av IFRS 4 skulle komma att i betydande omfattning reducera bland annat premieinkomsten i resultaträkningen. Däremot trodde de inte att det tekniska resultatet, det vill säga premieintäkterna minus skade- och driftskostnaderna, skulle påverkas nämnvärt.

Placeringsstillgångarna skulle i och med IFRS-införandet komma att marknadsvärderas, en del värdepapper redovisades redan till marknadsvärde varpå det inte skulle ske någon förändring i värderingen. Justeringarna vilka If bedömde skulle uppkomma väntades medföra en positiv effekt på det egna kapitalet med cirka 300 miljoner kronor, utfallet blev 244 miljoner kronor per den 1 januari 2004 och 313 miljoner kronor per den 31 december 2004.

Fortsättningsvis arbetade Tomas och Sören med att göra en genomgång av If:s redovisning för att se vilka poster som skulle påverkas av IFRS vid övergången, där ingick även att kontrollera de olika dotterbolagens redovisning i andra länder. Då de två ovan nämnda personerna är mycket kunniga och insatta i redovisning har de den kunskap som krävs för att avgöra vilka poster som skulle kunna påverkas vid övergången. Därmed kan de lättare identifiera problem och företeelser i de olika posterna i balansräkningen.

En stor del av arbetet inför årsredovisningen 2005 var de så kallade öppningsbalanserna vilka visar övergångseffekterna av IFRS. Öppningsbalansen för jämförelseåret 2004 omräknades för att kunna jämföras mot årsredovisningen 2005. Det innebär att alla posterna i balans- och resultaträkningen räknas om enligt IFRS, där visas tydligt vilka effekter som uppkommer vid övergången. En av de större effekterna som uppkom var i värderingen av räntebärande placeringar, tidigare värderades de till anskaffningsvärde och numera måste marknadsvärdering tillämpas. Detta var en förändring som If förväntade sig skulle uppkomma. En så stor förändring i redovisningsprinciperna som IFRS innebär, kan leda till att företagen måste göra justeringar i IT-systemen för att rätt information ska erhållas. If har valt att behålla försystemen, vilka rapporterar till huvudboken, utan att göra några justeringar och istället görs justeringarna via så kallade "surplus-konton" till huvudboken. Långsiktigt har de tänkt ändra på systemen men det kommer att ske i samband med övriga uppdateringar, vilka är planerade längre fram i tiden då även Fas 2 av IFRS 4 fastställts och de vet vilka justeringar som kommer att krävas.

Under våren 2005 bytte If revisionsbyrå till Ernst & Young, de fick då ett frågebibliotek i form av en pärm med frågor inför årsredovisning 2005. Frågorna syftade till att beskriva implementeringsprocessen samt att vara ett underlag till årsredovisningen. Ernst & Young ville inte skriva under revisionsberättelsen om If inte hade gått igenom och svarat på alla frågor i pärmen. Frågorna var utformade i ja- och nej-frågor, där konsekvensen av ett ja-svar var att de även var tvungen att ta med det i årsredovisningen. Då If inte ville lägga ner några större resurser på arbetet och för att få så lite påverkan på organisationen som möjligt valde de att endast Tomas och Sören skulle svara på frågorna. I en del andra företag låter de fler svara på frågebiblioteket men If valde att inte göra på det viset då det finns en möjlighet till att personen som svarar på frågorna inte är insatt i ämnet och besitter den rätta kunskapen. Ledningens inblandning i IFRS-implementeringen har varit begränsad till de förändringar som skulle uppkomma. De har löpande blivit informerade över utvecklingen och de effekter vilka ändringen av redovisningsprinciperna medförde, speciellt de större effekterna som förändringen av goodwill, captive/fronting samt IAS 39 innebar. Styrelsen valde själva att inte ta några egna initiativ i samband med den tilldelade informationen.

När det gäller utformning av den slutliga balans- och resultaträkningen enligt IFRS ville If göra så få ändringar som möjligt eftersom de tyckte att den form de hade var väl inarbetad, de följde EU:s tidigare redovisningsdirektiv vilka är godkända av ÅRFL och FFFS 2005:34. Tomas berättar att IFRS:s grundprincip innebär att balansräkningen ska upprättas i

likviditetsordning vilket är motsatsen till If:s nuvarande form. Resultaträkningen ska först redovisa samtliga intäkter och därefter samtliga kostnader fördelade på ändamål eller kostnadsslag. Om If skulle valt att använda sig av IFRS:s modell hade det inneburit omfattande förändringar, bland annat genom att etablerade branschnyckeltal skulle förlora sin koppling till hur verksamheten presenteras. Även jämförbarheten gentemot de försäkringsbolag som inte redovisade enligt IFRS skulle försvåras.

Däremot började de under hösten 2005 att ta fram mallar för hur noterna i årsredovisningarna skulle se ut för att inkludera alla upplysningskrav. Den standard som gav störst effekt var IFRS 4, vilken krävde uppgifter angående känslighetsanalyser och skadetrianglar. En skadetriangel är en skattning av skadeutfallet. Detta ledde till ett relativt stort arbete för koncernens chefaktuarie under år 2005.

Då Fas 2 ännu inte fastställts har de inte kunnat göra någon aktiv förberedelse inför de kommande förändringarna, de följer utvecklingen av processen och har den i åtanke. Det är dock svårt att göra några ändringar innan något säkert har fastställts.

Intervju med Henrik Rättzén:

Henrik Rättzén arbetar på KPMG Financial Services i Stockholm och är specialiserad på försäkringsbranschen. Han var en av de inblandade revisorerna i If:s förberedelser och har även varit delaktig i andra försäkringsbolags IFRS-övergångar. Nedan återges den information om implementeringsprocessen som framkommit under vår telefonintervju.

Enligt Henrik innebär IFRS att företaget ska återspegla sin verksamhet på ett bättre sätt än tidigare. Han menar även att det är en kommunikationsfråga och att alla inom företaget måste prata samma språk. De bör engagera olika avdelningar i arbetet för att sprida IFRS-idéerna genom hela organisationen, det för att ekonomiavdelningen ska bli mer insatta i försäkringar och försäkringsfolket måste sätta sig in i de redovisningsmässiga frågorna.

När Henrik påbörjar processen med att implementera IFRS i försäkringsbolagen går han till väga enligt följande; först görs en quick-scan av balans- och resultaträkningen där alla eventuella frågor tas upp samt man tar fram de delar företaget behöver fokusera först på. Henrik påpekar att det är viktigt för företagen att arbeta på ett strukturerat sätt och dokumentera allt som görs. När scanningen är gjord tas en åtgärdsplan fram för de frågor som kommit upp. Därefter skapas en mall för hur årsredovisningen ska se ut med de tilläggsupplysningar och informationskrav som uppkommer i och med införandet av IFRS. För att få fram all information som krävs måste systemen ses över och därmed säkerställa att detta uppnås samt i vissa fall måste en del justeringar utföras så den önskvärda informationen fås. En viktig sak som Henrik påpekade var styrelsens och ledningens inblandning, det är viktigt att de är medvetna om vad IFRS innebär och vilka effekter övergången ger då det i mångt och mycket handlar om strategisk kommunikation.

Henrik höll tillsammans med kollegor, bland annat från Londonfilialen, flertalet seminarium på If för att vägleda dem i förberedelsearbetet. Hans åsikter kring If:s implementering är att de tog det hela med ro och att dokumentationen kunde ha varit mer utförlig. Henrik var delaktig i början av processen, men efter ett antal seminarier ville If sköta det mesta internt.

Intervju med Göran Abrahamsson:

Göran Abrahamsson är revisor och verksam på Ernst & Young i Stockholm med inriktning på försäkringsbranschen. Göran var den revisor som var delaktig vid själva övergången till IFRS. Nedan återges informationen som kommit fram under vår telefonintervju.

Göran nämner att If:s förberedelsearbete innan Ernst & Young tog över var välgjort. När Ernst & Young tog över efter KPMG var det mesta förberedelsearbetet redan utfört, det som återstod var en del upplysningar. De inledde arbetet med det så kallade frågebiblioteket vilket är en checklista som är ett hjälpmedel för att få med alla tilläggsupplysningar och noter i årsredovisningen. Ernst & Youngs tanke med checklistorna är att företagen ska utforma en så bra årsredovisning som möjligt redan innan revisorerna granskar den och på så sätt sparar företagen både tid och pengar. Detta innebär emellertid ett omfattande arbetet för företagen då en checklista kan bestå av 150 sidor med frågor att besvara.

Intervju med Lena Eidmann:

Lena Eidmann har inte varit delaktig i If:s implementering av IFRS men har istället arbetat med andra försäkringsbolags införande. Det tillvägagångssätt som Lena använder sig av vid implementeringen av IFRS i olika företag är densamma som den Henrik beskriver. Hon tillägger att det i slutändan är företagen som väljer om de vill använda revisorerna som projektledare eller som stöd.

Det Lena nämner som är nytt för försäkringsbolagen är de mer detaljerade upplysningskraven, däribland måste de ta med en så kallad skadetriangel där de ska titta på skadefallet mellan åren. Försäkringsbolagen ska skatta årets skadefall, därefter tittar de på utfallet för året och använder det när nästa års skadefall ska skattas. Lena menar på att detta leder till att försäkringsbolagen avslöjar sina uppskattningar för varandra vilket visar på hur bra uppskattningar man gjort.

5.2 Standarder If berörs av

If har från och med år 2005 valt att tillämpa de internationella redovisningsstandarderna som en följd av IAS-förordningen. Som nämnts i kapitel 4 har FI kommit med ett allmänt råd om att alla försäkringsbolag bör tillämpa de internationella standarderna senast år 2007. Utöver de internationella redovisningsstandarderna regleras If även av ett antal svenska lagar och förordningar. Då If Skadeförsäkring Holding AB, vilket är moderbolaget i koncernen, betraktas som ett finansiellt bolag enligt ÅRFL ska de tillämpa denna lag när de upprättar koncernredovisning. De har även tillämpat FI:s föreskrift FFFS 2005:34 samt RR 30:05. Koncernredovisningen upprättas enligt full IFRS.

För moderbolaget har årsredovisningen upprättats enligt ÅRL och RR 32:05. För det svenska dotterbolaget If Skadeförsäkring AB, vilket är det bolag där den operativa verksamheten bedrivs, regleras årsredovisningens upprättande enligt ÅRFL och FFFS 2004:21. Enligt Tomas används den äldre versionen av FFFS för dotterbolaget av den anledningen att FFFS 2005:34 kräver tillämpning av IFRS 7 och har även en direktkoppling till IFRS, medan den äldre versionen har en indirektkoppling till IFRS genom RR:s tidigare rekommendationer. Moderbolaget samt dotterbolaget redovisar således efter lagbegränsad IFRS.

Den lagbegränsad IFRS gör ingen skillnad på hur ett försäkringskontrakt definieras gentemot full IFRS, således uppstår inga skillnader. Hade det varit skillnader mellan versionernas definiering skulle det ha lett till stora problem i redovisningen för If.

Intervjuer med Tomas Karlehag:

IFRS 4 – Enligt det gamla regelverket ansågs ett avtal vara ett försäkringskontrakt om det hade formen av ett sådant. Den nya definitionen av IFRS 4 säger att är det substansen som ska bokföras och inte formen, vilket innebär att man måste se hur överföringen av risk har sett ut. Tomas menar då att en fråga som dyker upp för försäkringsbolagen är hur de ska klassificera de kontrakt som inte längre räknas som ett försäkringskontrakt. Enligt IFRS 4 är ett kontrakt där det inte sker en överföring av väsentlig risk ett investeringskontrakt och omfattas därmed av IAS 39 - Finansiella instrument. Tomas påpekar att då If i huvudsak är ett skadeförsäkringsbolag och har de därmed inte haft några större problem med klassificeringen av sina försäkringskontrakt.

If har förenklat klassificeringen då de har delat upp sina försäkringar i produkttyper. Med produkttyper menas som exempel villa/hem, motorförsäkring samt ansvarsförsäkring. Tomas nämner att i början av IFRS-processen genomförde Försäkringsförbundets Aktuarienämnd samt Aktuarieföreningen en genomgång av de olika svenska produkttyperna för att ta fram en norm över vilka produkter som överför en väsentlig risk eller inte. Bedömningen av If:s produkter idag är att de överför en väsentlig risk och så är det även i allmänhet för ovan nämnda produkttyper. Tidigare har det funnits skadeförsäkringar som inte skulle ha klarat dagens risktester, men några sådana finns inte längre i If:s sortiment. Tomas påpekar att de under arbetet var helt eniga med att klassificera alla produkttyper, vilka är standardiserade, som försäkringskontrakt. Därmed har ingen förändring skett i redovisningen av försäkringskontrakt i balans- och resultaträkningen. Han nämner dock två undantag vilka är captive- och frontingavtal som vi återkommer till nedan. Tomas vill poängtera att den uppdelning som If valt att göra med sina kontrakt är endast deras egen lösning och tolkning av den nya produktindelningen. Än så länge finns det ingen praxis utan försäkringsbolagen får vänta och se hur andra företag i branschen har tolkat principerna.

Captive avtal – De kontrakt som påverkats mest av den nya definitionen av försäkringskontrakt i If är deras captive avtal som inte längre får klassificeras som försäkringskontrakt. Captive är när en koncern hanterar sina totala risker inom koncernen med hjälp av ett internt återförsäkringsbolag, det så kallade captivebolaget. Enligt Tomas skaffar sig företag captivekontrakt för att jämna ut sina skador samt undvika överraskningar. Enligt det gamla regelverket fick captivebolaget inte teckna risk direkt med försäkringstagaren, alltså ett bolag inom koncernen, och var därmed tvungen att ha en mellanhand i form av ett utomstående skadeförsäkringsbolag. Skadeförsäkringsbolaget återförsäkrade sig därefter i captivebolaget, därmed sker ingen överföring av risk då försäkringsrisken överförs med 100 % till captivebolaget. I och med att ingen risk överförs så får det inte längre klassificeras som ett försäkringskontrakt, utan liknar då ett trepartsförhållande där pengarna egentligen endast går runt. Captive avtalen har därmed formen av ett försäkringskontrakt men inte substansen av ett, på grund av att det inte sker någon överföring av risk. Kontrakten blir istället ett servicekontrakt vilket innebär att skadeförsäkringsbolaget säljer skaderegleringstjänster till den externa koncernen och redovisar omsättningen som övriga tekniska intäkter. Ett servicekontrakt regleras av IAS 18 – Intäkter.

Tomas nämner även Fronting vilket är ett liknande återförsäkringskontrakt som If använder sig av. Skillnaden är att ett frontingavtal innebär att en internationell koncern tecknar sina risker totalt sett i ett nationellt skadeförsäkringsbolag. Men när det svenska bolaget ska försäkra sina risker kan det kanske inte göra det i samma bolag som den internationella koncernen då det försäkringsbolaget inte har någon verksamhet i Sverige. Där kan If komma in och fronta, vilket innebär att det svenska bolaget försäkras i If, men att If i sin tur återförsäkras i det skadeförsäkringsbolag som koncernen använder sig av. På så sätt är risken samlad i det försäkringsbolag som den internationella koncernen valt. If gör i dagsläget ingen eliminering med anledningen av att frontingaffärerna ofta är många och små vilket gör att det krävs stora arbetsinsatser för att hantera avtalen till fullo vad gäller eliminering. Det skulle bli för kostsamt i förhållande till värdet av de redovisningsmässiga effekter som skulle uppkomma.

IAS 39 – Som nämndes i tidigare avsnitt blir de försäkringskontrakt som inte längre kan klassificeras till det istället ett finansiellt instrument och därmed regleras av IAS 39. Tomas anser att det inte blev så stor skillnad för If efter införandet av IFRS då de flesta försäkringskontrakt förblev sådana och regleras av IFRS 4 samt att de sedan tidigare använt sig av marknadsvärdering av sina finansiella placeringstillgångar. Även i detta fall blir det större skillnader för livförsäkringsbolagen som en följd av den nya definitionen på försäkringskontrakt vilken klassificerar en del av deras försäkringar som finansiella instrument.

IAS 40 – Denna standard reglerar redovisningen av förvaltningsfastigheter vilket gav effekter på det finska dotterbolaget, If Skadeförsäkringsbolag Ab, då de förfogade över en del fastigheter. Enligt tidigare principer redovisade If sitt innehav av fastigheter som placeringstillgångar oavsett deras användningsområde. Enligt ÅRFL får företagen värdera placeringstillgångar till verkligt värde, detta innebar att övergången till IAS 40 inte blev så stor då de valt att tillämpa verkligt värde-alternativet för samtliga fastigheter. En del av fastigheterna i det finska bolaget var rörelsefastigheter men redovisades som förvaltningsfastigheter då de senare skulle säljas av. Om If istället hade valt att redovisa dem som rörelsefastigheter, och därmed använt sig av IAS 16 – Materiella anläggningstillgångar vilken värderar efter anskaffningsvärdemetoden, hade de fått lägga ner ett stort arbete med att värdera varje del i fastigheten till bokfört värde för att sedan skriva av den. Enligt Tomas är deras policy att inte äga sina egna fastigheter och idag finns endast en femtedel av fastigheterna i det finska bolaget kvar.

5.3 Problem och svårigheter vid implementeringen hos If

Åsikterna om svårigheterna med implementeringen av IFRS i försäkringsbolag lutar åt samma håll, således att upplysningarna och klassificeringarna är de delar som försäkringsbolagen har fått lägga mest resurser på i redovisningsarbetet.

Intervjuer med Tomas Karlehag:

Det Tomas nämner som en svårighet med implementeringen för If har varit de ökade upplysningskraven. Han anser att IFRS innebär mycket mer kvalitativ information och upplysningar, vilket är mycket resurskrävande för företagen. Då If är ett skadeförsäkringsbolag har de inte haft några större problem med klassificeringen av sina försäkringskontrakt. Anledning till detta är att det lättare går att se hur risken överförs på

exempelvis en bilförsäkring, som utan tvivel är ett försäkringskontrakt samt att If fortsatt klassificera de flesta avtal till försäkringskontrakt.

Upplysningskraven har ökat då IFRS 4 kräver att information som är väsentlig för att användarna ska kunna förstå storleken på samt tidpunkten och risker för framtida kassaflöden från försäkringskontrakt ska finnas. För If har detta inneburit att de inte alltid haft samma uppfattning som revisorerna om vad som är väsentlig information, vilket lett till en del diskussioner. Ett exempel som nämnts är informationen om utdelning per aktie, då If ägs till 100 % av Sampo ansåg de inte att informationen var väsentlig att ta med så länge de upplyste om hur stor utdelningen totalt sett skulle vara. Hela utdelningen skulle tillfalla Sampo i vilket fall, men där fick de kompromissa med revisorerna och tillföra ytterligare information. Eftersom Sampo valt att införa IFRS 7 – Finansiella instrument: Upplysningar har If följt deras exempel och infört den. Tillämpandet av den standarden är mycket komplicerat enligt Tomas då den påverkar andra standarders upplysningskrav samt innebörden av att ytterligare standarder måste tas med.

Tomas hävdar att införandet av IFRS 4 har inneburit betydligt större skillnader för livförsäkringsbolagen, då det är svårare för dem att avgöra vad som är försäkring och vad som egentligen endast är sparande. På grund av den nya definitionen av ett försäkringskontrakt har livförsäkringsbolagen blivit tvungna att klassificera om många av sina kontrakt till investeringskontrakt vilket inneburit att de inte längre redovisar premier och reservökningar för de försäkringskontrakt som är av sparandekaraktär.

Intervju med Henrik Rättzén:

Henriks åsikter angående eventuella problem och svårigheter vid implementeringen är att livförsäkringsbolagen ställts inför större utmaningar och problem än vad skadeförsäkringsbolagen gjort. Han menar att det svåraste för försäkringsbolag i allmänhet har varit att gå igenom varje kontrakt för att kontrollera klassificeringen. När det gäller If så anser han att de utförde klassificeringen på ett förenklat sätt då de valde att dela in de olika produkterna i produkttyper och därmed underlätta klassificeringsarbetet, han tycker även att de kunnat göra en bättre dokumentation angående detta.

Intervju med Göran Abrahamsson:

Görans tankar kring If:s implementering är att han tycker de startade implementeringen i god tid och gjorde en bra övergång till IFRS. De stora förändringarna som IFRS medför är mer omfattande tilläggsupplysningar samt klassificeringen av försäkringskontrakten. Han anser inte att If stött på några större svårigheter vid implementeringen, vilket beror på att de är ett skadeförsäkringsbolag.

5.4 Tankar om Fas 2 av försäkringskontrakt och IFRS

Intervjuer med Tomas Karlehag:

Tomas, redovisningsansvarig på If, anser inte att införandet av IFRS innebär några större skillnader för svenska företag då Redovisningsrådet länge har anpassat sina rekommendationer till IFRS. Vad som framförallt inneburit en stor skillnad var de ökade kraven på upplysningar som tillkom. Hans tankar till IFRS som helhet är överlag positivt men han befarar att det blir politiskt påverkat då EU ska godkänna alla standarder innan det blir lag inom EU, vilket gör det hela till en byråkratisk process. Själva harmoniseringen uteblir om någon standard inte accepteras av EU medan andra länder i världen infört dem. När det gäller

Fas 2 tror han att de stora förändringarna kommer vara att det beslutats hur de tekniska reserverna fastställs samt vilka ytterligare tilläggsupplysningar och känslighetsanalyser som ska krävas av företagen.

Intervju med Henrik Rättzén:

Henrik som är revisor på KPMG och specialiserad inom försäkringsbranschen anser att det är viktigt för företagen att förstå visionen med IFRS för försäkringsbolag, där målet är harmonisering av de olika redovisningskulturerna. Den stora förändringen i Fas 2 anser han vara värderingen, IASB diskuterar för närvarande olika värderingsmodeller som kan komma att tillämpas. Det viktiga är att det inte uppstår någon mismatch mellan tillgångarna och skulderna i modellen. Henrik anser det vara viktigt med en snabb implementering av de återstående standarderna då processen har dragits ut. Idén och tankarna med implementeringen av IFRS tycker han är bra men de kommer ännu inte ge tillförlitliga resultat under de närmaste åren på grund av att kvalitén på årsredovisningarna de första åren kommer att vara sämre. Han tror att det är ett för stort projekt för de svenska företagen, då många av dem är små företag och inte har tillräckligt med resurser för att implementera IFRS på ett korrekt sätt kan det leda till att årsredovisningarna får en sämre kvalitet.

Intervju med Göran Abrahamsson:

Göran menar att det funnits en relativt väl utvecklad reglering av försäkringar i Sverige redan tidigare, så Fas 1 innebär ingen större förändring för försäkringsbolagen. Hans tankar kring Fas 2 av IFRS 4 är att han tycker det ska bli intressant att se hur IASB väljer att definiera verkligt värde för försäkringsskulder och på så sätt eliminera den mismatch som numera uppstår. Hans inställning till IFRS i helhet är mycket positiv och på frågan om han kan komma på något mindre bra med standarderna är svaret nej.

Intervju med Lena Eidmann:

Lena Eidmann, revisor från Öhrlings PWC, tycker att försäkringsbranschen länge har varit mycket konservativ. Branschen har inte velat acceptera en förändring i sina redovisningsprinciper trots att de haft en redovisning som skiljt sig mot andra branscher. De tvingas nu acceptera de nya standarderna då de antagits av EU. Hon anser att det är bra med en modernisering av redovisningen men tycker det är synd att IFRS 4 delats upp i två faser.

6 ANALYS

I följande kapitel analyseras den empiriska undersökningen utifrån den teoretiska referensramen. Analysen är strukturerad efter vår frågeställning och syftar till att beskriva effekterna av implementeringen av IFRS hos If.

6.1 Implementeringen av IFRS hos If

Syftet med denna uppsats är att kartlägga implementeringsprocessen av IFRS hos If Skadeförsäkring Holding AB. If valde att rapportera enligt IFRS redan år 2005 trots att de inte var tvungna enligt lagar och föreskrifter förrän år 2007. Det har skrivits en del om hur företagen ska gå tillväga för att bäst implementera IFRS och flera olika modeller har tagits fram. Likheterna bland de olika modellerna är stora varpå vi har valt att fokusera på en av dem, nämligen Johan Rippes modell. Modellen bygger på fyra olika faser vilka företagen bör gå igenom vid sin implementering. Enligt modellen bör företagen göra ett noggrant förberedelsearbete då det är ett stort projekt som kräver mycket tid och resurser. If har försökt göra övergången så enkel och med så lite påverkan på organisationen som möjligt, här kan det dock diskuteras om de har gjort det på ett allt för enkelt sätt. Henrik Rättzéns åsikt om If:s förberedelser är att de tog det hela med ro och han anser att dokumentationen kunnat vara mer utförlig.

I modellen nämns två implementeringsmetoder, ”Top down” och ”Bottom up”. If har använt sig av ”bottom up” då de tillämpar IFRS i hela verksamheten men där moder- och dotterbolaget använder sig av lagbegränsad IFRS. I If:s fall är gränsen mellan de två metoderna suddig då ”Top down” innebär att endast koncernen inför IFRS och de enskilda bolagen fortsätter att använda nationella regler. När det gäller de svenska reglerna för försäkringsbolag säger de att alla försäkringsbolag ska tillämpa internationella redovisningsstandarder så länge de inte går emot svensk lagstiftning. Således blir IFRS infört i alla delarna av organisationen och det uppstår inga skillnader för If då de båda versionerna inte skiljer sig åt i definitionen av försäkringskontrakt.

Den första fasen i Rippes modell är planering och preliminär analys där företaget ska göra en översiktlig analys av redovisningen. If började implementeringsarbetet år 2002 med hjälp av sina revisorer, det första steget i förberedelsearbetet var en så kallad quick-scanning vilket innebar att de gick igenom alla poster i deras balans- och resultaträkning för att se vilka effekter IFRS skulle medföra. Vid tidpunkten för den första scanningen var IFRS 4 inte antagen utan scanningen gjordes mot de existerande standarderna, när IFRS 4 antogs i mars 2004 fick If göra en ny utredning om effekterna av denna standards införande. Detta gjordes dock internt då de ansåg sig själva ha den bästa kunskapen om sina produkter och dess klassificering. Enligt fas ett i modellen måste företagen även se över IT-systemen för att klargöra vilka system som behöver uppgraderas eller ändras. If har valt att ha kvar de förssystem som finns i dagsläget då de vill vänta tills de vet vilka förändringar som måste göras för att klara Fas 2 av IFRS 4. De gör istället justeringar i huvudboken genom surplus-konton tills uppdateringarna är gjorda. Det kan anses som om If har gjort en förenklad variant då de inte utfört några förändringar i IT-systemen trots att majoriteten av de studerade källorna rekommenderar att dessa uppdateringar görs. Förklaringen till If:s agerande kan vara att de vill hålla nere kostnaderna då det är kostsamt att göra sådana uppdateringar.

Modellens andra fas innebär att det bestäms vem som ska vara delaktig i projektet och arbetet påbörjas. Till en början tog If hjälp av revisorerna för att få vägledning om hur de skulle gå vidare med implementeringsarbetet, men därefter valde de att sköta så mycket som möjligt internt. De två som var inblandade i projektet från If:s sida var Tomas Karlehag samt Sören Wikerfelt, vilka båda är mycket kunniga och insatta i redovisning. Det kan vara en av anledningarna till att If valt att sköta så stor del som möjligt av implementeringen internt. Ytterligare en anledning är återigen kostnadsaspekten, självklart anser revisorerna att företagen ska använda sig av deras expertishjälp men samtidigt måste företagen beakta de kostnader som hjälpen medför. Revisorerna kan ha ett incitament att försöka få implementeringsprocessen att låta mer komplicerad än vad den måste vara och därmed få fler uppdrag av företagen.

Den tredje fasen i modellen innebär att en utvärdering samt analys utförs för de effekter IFRS medför. Inför årsredovisningen 2004 gjorde If en redogörelse för vilka effekter de förväntade sig att införandet av IFRS skulle innebära. Det återstående förberedelsearbetet bestod till stor del av arbetet med de öppningsbalanser vilka If var tvingade att ta fram inför övergången år 2005. Den slutliga fasen i Rippes modell är implementeringen, vilket innebär att årsredovisningen tas fram enligt IFRS. Inför arbetet med årsredovisningen 2005 var If tvungna att besvara ett frågebibliotek de fått av sina revisorer på Ernst & Young, som låg till grund för vilken information som skulle tas med i årsredovisningen. Årsredovisningen har inte gjorts efter IFRS:s modell utan de valde att behålla den gamla formen, vilken är i överensstämmelse med FI:s föreskrifter, då de tyckte att den var väl inarbetad. När det gällde noterna utformades en mall för att inkludera alla de upplysningskrav som framförallt IFRS 4 har inneburit. Det tillvägagångssätt som If använt sig av följer i stora drag Rippes modell, likväl de processer som Henrik Rättzén och Lena Eidmann använder sig av. Dock anser Henrik, som varit delaktig i If:s implementering, att de kunnat fördjupa sig ytterligare i implementeringsprocessen. En sak han poängterat är dokumentationen som han ansåg hade kunnat vara mer utförlig.

Revisorn Göran Abrahamsson från Ernst & Young, som tog över vid bytet av revisionsbyrå våren 2005, ansåg att If:s förberedelsearbete var mycket väl utfört och påbörjat i god tid vilket Rippe nämner är en viktig del i implementeringen.

6.2 Standarder If berörs av

I koncernredovisningen tillämpas full IFRS medan moder- samt dotterbolag tillämpar den lagbegränsade versionen. Den sistnämnda versionen innebär att företagen tillämpar de internationella redovisningsstandarderna med de begränsningar som följer av svensk lag och föreskrifter.

Den standard som har påverkat försäkringsbolagen mest är IFRS 4 – Försäkringskontrakt. En av de stora förändringarna som IFRS 4 medför är en ny definition av försäkringskontrakt, som kräver att det finns en överföring av väsentlig risk. De kontrakt som inte överför någon väsentlig risk kommer emellertid att betecknas som investeringskontrakt och regleras av IAS 39 – Finansiella instrument. Som figur 2 visar regleras 81 % av If:s tillgångar av IAS 39, Tomas Karlehag på If anser ändå att införandet av standarden inte inneburit några större skillnader då de använt sig av marknadsvärdering för sina finansiella placeringstillgångar redan före övergången till IFRS och därmed har de inte behövt omvärdera dessa tillgångar.

If:s indelning av produkttyper har underlättat klassificeringsarbetet då de inte behövt gå igenom alla avtal var för sig utan tittat på de olika produkttyperna. De har följt Försäkringsförbundets aktuarienämnds och Aktuarieföreningens normer över vilka produkttyper som överför väsentlig risk och därmed ska klassificeras till ett försäkringskontrakt. Det kan tyckas att If har förenklat klassificeringen genom att dela in de olika produkterna i produkttyper, men då de följer två olika organisationers normer anser vi att de har utfört arbetet på ett förenklat men korrekt sätt.

Captive avtalen är de försäkringskontrakt hos If vilka påverkas mest av den nya definitionen av försäkringskontrakt. Det är ett återförsäkringskontrakt där ingen risk överförs utan If återförsäkrar sig i ett captive bolag med 100 % av risken. Efter införandet av IFRS 4 klassificeras captive avtalen till ett servicekontrakt där omsättningen redovisas som övriga tekniska intäkter vilket innebär att det inte blir någon effekt på årets resultat utan det är endast en redovisningsmässig ändring. Fronting är ett liknande återförsäkringskontrakt där If frontar ett annat försäkringsbolag, vilket innebär att de utfärdar försäkringar för det andra bolaget. Dessa avtal har inte påverkats av övergången till IFRS då If inte gjort någon förändring i dess redovisning, enligt FI är detta ett vanligt beteende hos försäkringsbolagen då den försäkrade risken avser mindre värden. Så länge övriga försäkringsbolag redovisar dessa avtal utan förändring anser vi att If:s tillvägagångssätt är enligt praxis.

IAS 40 är ytterligare en av de internationella standarderna vilken påverkar många försäkringsbolag då de vanligen äger fastigheter. Standarden reglerar de förvaltningsfastigheter som företagen äger, således kommer denna standard även att påverka If. Förvaltningsfastigheterna har sedan tidigare redovisats till verkligt värde enligt ÅRFL och numera ger IAS 40 företagen två valmöjligheter vid värderingen; verkligt värde eller anskaffningsvärde med avdrag för avskrivning, där If valde den första värderingsmetoden. Om If valt att värdera enligt anskaffningsvärdet hade det inneburit en del extra arbete då de varit tvungna att omvärdera varje del i fastigheten samt att det troligen uppstått en del differenser mellan den gamla och nya värderingen. Vi anser att detta val är rimligt då det är onödigt mycket arbete med omvärderingen för tillgångar de tänkt sälja, då deras policy är att inte äga några fastigheter. If har dock gjort en generalisering då de valt att klassificera alla fastigheter till förvaltningsfastigheter oavsett deras användningsområde och därmed sluppit ändra sina värderingsprinciper. Detta kan anses som en förenkling då alla fastigheter kanske inte bör klassificeras till förvaltningsfastigheter på grund av deras användningsområde.

6.3 Problem och svårigheter vid implementeringen hos If

I ovanstående analys har vi återgett en del av syftet med uppsatsen, det som nu kommer att återges av syftet är identifieringen av eventuella problem och svårigheter vid implementeringen hos If samt varför dessa uppstått. I organisationen IFAC:s rapport kan det utläsas att problemen för företagen är att de inte anser sig ha resurserna och kunskaperna som krävs. Samma problem har även identifierats i Eva K. Jermakowicz undersökning om effekterna av implementeringen av IFRS på belgiska företag. För If:s del valde de från början att inte lägga så stora resurser på detta projekt men däremot har de genom Tomas Karlehag och Sören Wikerfelt troligen all kunskap som krävs för en lyckad implementering.

I Jermakowicz undersökning ansåg majoriteten av de undersökta företagen att införandet lett till större harmonisering av rapporteringen samt en ökad jämförbarhet mellan företagen. Svårigheterna visade sig vara att implementeringen är ett komplext och kostsamt arbete för

företagen, en anledning till komplexiteten kan enligt studien bero på att IASB:s regelverk inte är komplett utan under den senast tiden har det uppdaterats samt nya standarder har tillkommit. Då If gjort det hela till ett mindre projekt och försökt göra så mycket som möjligt internt har de därmed uppnått målet med att inte lägga så stora resurser på implementeringen. Även Tomas Karlehag anser att det finns svårigheter med IASB:s ständiga uppdateringar och utgivande av nya standarder. Ett exempel är IFRS 7, vilken behandlar upplysningar för finansiella instrument, då den är mycket komplicerad på grund av att den även påverkar andra standarders upplysningskrav. De ökande upplysningskraven i IFRS 4 kräver att information vilken är väsentlig för användarna ska finnas. Detta har inneburit att If inte alltid haft samma uppfattning som deras revisorer om vilken information som är väsentlig och därmed måste tas med i årsredovisningen.

I den belgiska undersökningen upplevde många av de tillfrågade företagen att det fanns en brist på vägledning för implementeringen. Utifrån Tomas svar kan vi utläsa att detta även är en företeelse hos försäkringsbolag då det än så länge inte finns någon praxis för den nya försäkringsredovisningen utan de får vänta och se hur andra företag inom branschen tolkat standarderna. Anders Torgander skrev i en artikel i FAR INFO att det kommer krävas en längre tids tillämpning av IFRS 4 innan man kan förvänta sig att bedömningarna görs på ett liknande sätt i de olika försäkringsbolagen.

Vid IASB:s utgivande av Exposure Draft 5 fick revisorer och olika organisationer möjligheten att ge sina synpunkter på förslaget, många påpekade att den nya definitionen kan leda till olika tolkningar om vad som är väsentlig försäkringsrisk. IASB förtydligade definitionen av försäkringskontrakt innan utgivandet av IFRS 4 – Försäkringskontrakt, men det kan fortfarande uppstå svårigheter för försäkringsbolagen vid klassificeringen. För If, vilket är ett skadeförsäkringsbolag, har de enligt Tomas inte haft några större problem med detta då de delat in produkterna i olika produkttyper som därefter kunnat klassificeras på ett förenklat sätt.

För en skadeförsäkring är det lättare att se hur risken överförs gentemot en livförsäkring då exempelvis en bilförsäkring enligt Tomas utan tvivel är ett försäkringskontrakt. Han nämner även att införandet av IFRS 4 har inneburit större skillnader för livförsäkringar än för skadeförsäkringar då det är svårare att avgöra vad som är sparande och vad som är försäkring. Därmed blev de tvungna att omklassificera de kontrakt där det inte sker överföring av väsentlig risk till investeringskontrakt. Detta är något alla våra respondenter är eniga om.

I Johan Rippes modell om implementeringen tas det i fas 1 upp att företagen bör se över IT-systemen vilket kan leda till att de behöver uppgraderas eller ändras. För en del företag kan dessa systemjusteringar innebära problem i form av stora kostnader samt komplexa förändringar. Som nämndes tidigare i analysen har If än så länge inte gjort några stora justeringar i IT-systemen, utan inväntar de större förändringarna som förväntas komma med Fas 2 av IFRS 4.

6.4 Tankar om Fas 2 av försäkringskontrakt och IFRS

För att återge uppsatsens hela syfte kommer vi slutligen att analysera våra respondenters tankar kring Fas 2 av försäkringskontrakt samt IFRS. När första utkastet av IFRS 4 gavs ut fick redovisningsexperten och organisationer tillfälle att ge sina synpunkter, flertalet av de synpunkter som kom in till IASB tog de till sig och förbättrade innan de gav ut Fas 1 av

IFRS 4. En av de omdiskuterade bristerna i standarden som inte ändrades var den mismatch vilken uppkommer till följd av de olika värderingsprinciper av tillgångar och skulder som IFRS 4 medför. Henrik Rättzén anser det är viktigt för IASB att de i Fas 2 tar fram värderingsmodeller där mismatch inte uppstår, vilket även Göran Abrahamsson tycker är en uppgift för IASB då det är svårt att definiera verkligt värde för en försäkringsskuld. Tomas Karlehags tankar om Fas 2 är att han tror den stora förändringen kommer innebära att det finns direktiv för hur de tekniska reserverna ska fastställas.

Eva K. Jermakowicz nämner i sin undersökning risken för minskad harmonisering av redovisningen till följd av IFRS-införandet om inte de onoterade företagen också tillämpar IFRS då jämförbarheten annars minskas. Målet med IFRS är att öka harmoniseringen samt jämförbarheten i redovisningen vilket då får en motsatt effekt. Tomas nämner att harmoniseringen kan utebli då EU först ska acceptera alla standarder innan de blir till en förordning och därmed krav för alla medlemsländerna. Om EU inte accepterar en standard, helt eller delvis, uppstår det en skillnad mot övriga länder där IFRS tillämpas.

Våra respondenter är alla eniga om att införandet av IFRS 4 – Försäkringskontrakt var oundviklig då det tidigare inte funnits någon standard för försäkringsredovisning. Däremot kan det diskuteras hur mindre försäkringsbolag ska klara av införandet av IFRS då många av dem inte har tillräckligt av resurser vilket enligt Henrik kan leda till en sämre kvalitet på årsredovisningarna.

7 SLUTSATSER

Det avslutande kapitlet i uppsatsen besvarar vår frågeställning grundat på de slutsatser som vi har kunnat dra utifrån vårt undersökningsresultat. Kapitlet avslutas med rekommendationer till fortsatt forskning.

7.1 Implementeringen av IFRS hos If

Vår första fråga i denna uppsats löd som följande:

- Hur gick förberedelserna till vid implementeringen av de internationella redovisningsstandarderna IFRS 4, IAS 39 och IAS 40 i If:s koncernredovisning?

Införandet av en redovisningsstandard för försäkringskontrakt blev ett mycket omdiskuterat ämne då det innebar en stor förändring i denna relativt konservativa bransch. Undersökningen av If:s IFRS-implementering visar att de länge förberett sig inför övergången år 2005. Den tidiga starten med förberedelsearbetet till övergången visar på att de varit medvetna om vilka konsekvenser införandet skulle medföra och haft ambitionen att förbereda sig i god tid.

Det har publicerats en del artiklar med olika modeller om hur företagen bäst ska gå tillväga med implementeringen av IFRS. If:s tillvägagångssätt skiljer sig mycket lite från de modeller vi har tittat på i undersökningen vilket vi anser visar på att de följt de rekommendationer som finns i dagsläget. Vi tycker att If i vissa delar av implementeringen gjort en del förenklingar, deras egen förklaring är att de velat göra övergången till IFRS så enkel och med så lite påverkan på organisationen som möjligt. Det är förståeligt att ett företag i If:s storlek inte velat lägga ner större resurser på denna övergång då det endast är en redovisningsmässig förändring. Om If hade varit ett noterat företag eller haft flera delägare hade det möjligen funnits incitament att avsätta större resurser till detta projekt.

Inblandningen av revisorer har i detta fall varit begränsad då If valt att sköta stor del av arbetet internt, återigen kommer kostnadsaspekten in men även den kunskap som Tomas Karlehag och Sören Wikerfelt besitter. De två var huvudansvariga för implementeringen och efter all kontakt med Tomas har vi insett att han är mycket kunnig och insatt i redovisning. Revisorerna anser att företagen bör anlita deras expertishjälp då det är ett mycket komplicerat område men samtidigt måste man ha i åtanke att revisorerna kan ha ett incitament till att få processen att låta mer komplicerad än vad den måste vara och på så sätt få fler uppdrag.

Det som bör nämnas är att de enda försäkringskontrakten vilka påverkats av den nya definitionen är captive avtalen då de inte längre får klassificeras till ett försäkringskontrakt utan istället till ett servicekontrakt.

7.2 Problem och svårigheter vid implementeringen hos If

Vår fortsatta frågeställning är som följer:

- Vilka problem eller svårigheter har identifierats i samband med If:s implementering av ovanstående standarder i koncernredovisningen samt varför dessa har uppstått?

Efter alla artiklar och debatter vi läst i inledningsfasen av vårt uppsatsarbete förväntade vi oss att se betydande effekter när IFRS 4 infördes. Det som många förmodade skulle skapa problem för försäkringsbolagen var klassificeringen av försäkringskontrakt. Då If är ett skadeförsäkringsbolag har de inte haft några större problem till följd av införandet. Detta kan förklaras genom att If har valt att dela upp alla sina produkter i produkttyper och majoriteten av alla produkttyperna klassificerades till försäkringskontrakt även efter den nya definitionen. Det kan konstateras att livförsäkringsbolagen haft större problem med införandet av IFRS 4 då de varit tvungna att omklassificera många av deras tidigare försäkringskontrakt.

If har även gjort en förenkling i klassificeringen av fastigheter då de valt att benämna alla som förvaltningsfastigheter och därmed regleras av IAS 40, således var de inte tvungna att omvärdera fastigheterna och undkom vad som annars hade kunnat innebära en hel del extra arbete. Vi betraktar detta val som rimligt då de inte tänkt äga fastigheter i framtiden. Med tanke på att 81 % av If:s tillgångar regleras av IAS 39 hade vi förväntat oss att se en större effekt än den som uppkom. Anledningen till den uteblivna effekten av IAS 39 var att If använde sig av marknadsvärdering för sina finansiella placeringstillgångar redan före övergången till IFRS.

De ökade upplysningskraven har istället varit det som If tyckte var den största svårigheten då de innebär att mycket information till årsredovisningarna har behövts tas fram. Då IFRS 4 säger att information som är väsentlig för användarna ska tas med i årsredovisningen har det inneburit ett problem för If då de inte alltid haft samma uppfattning som revisorerna om vad som är väsentlig information. Vi anser att IASB bör tydliggöra standarden så att det inte är möjligt att sådana meningsskiljaktigheter uppstår. En annan svårighet vi identifierat är bristen på vägledning och framförallt praxis för den nya försäkringsredovisningen. Om det funnits någon praxis är det möjligt att If skulle ha gjort andra val än vad de gjort idag då de haft ett annat försäkringsbolags redovisning att jämföra med.

7.3 Tankar om Fas 2 av försäkringskontrakt och IFRS

Den slutliga frågan i uppsatsen är:

- Vad är respondenternas tankar kring Fas 2 av försäkringskontrakt samt IFRS?

En av de omdiskuterade bristerna i Fas 1 av IFRS 4 var den mismatch vilken uppkommer till följd av de olika värderingsprinciper av tillgångar och skulder som standarden medför. Våra respondenters tankar kring Fas 2 är således att IASB måste ta fram en modell där detta inte uppstår. En ytterligare åsikt som delats av många är risken för minskad harmonisering om inte alla företag tillämpar IFRS. Vi tillsammans med våra respondenter anser att det var viktigt att det gavs ut en standard för försäkringsredovisning då det är en komplex bransch som skiljt sig från övriga branschers redovisning. Nu väntar vi med spänning på vad Fas 2 kommer att medföra.

7.4 Förslag till fortsatt forskning

Då IFRS 4 är en så pass ny standard är bristen på tidigare forskning mycket stor vilket leder till att det finns flera olika infallsvinklar att studera. En intressant fortsatt forskning hade varit en jämförelse mellan ett skadeförsäkringsbolag samt ett livförsäkringsbolag, då de påverkats olika vid införandet av IFRS.

En intressant jämförelse hade varit de olika försäkringsbolagens tillvägagångssätt vid klassificeringen av försäkringskontrakt enligt den nya definitionen från IFRS 4. Har försäkringsbolagen klassificerat kontrakten på liknande sätt?

Ett annat förslag är att jämföra hur IFRS 4 påverkade andra försäkringsbolag i övriga EU-länder. Finns det någon skillnad i den praxis som uppstått vid införandet?

När Fas 2 av IFRS 4 givits ut kan det vara intressant att studera vilka förändringar den medför samt hur det påverkar försäkringsbolagens redovisning.

KÄLLFÖRTECKNING

Litteratur

Andersen, Erling S. och Schwenck, Eva. *Projektarbete – en vägledning för studenter*. Lund: Studentlitteratur, 1998

Christensen Lars, Anderson, Nina, Engdahl, Carin och Haglund, Lars. *Markandsundersökning – en handbok*. Lund: Studentlitteratur, 2001

Holme, Idar Magne och Solvang, Bernt Krohn. *Forskningsmetodik – om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur, 1997

Johansson, Christer, Johansson, Rolf, Marton, Jan och Pautsch, Gunvor. *Extern redovisning*. Stockholm: Bonnier, 2004

Lönnqvist, Rune. *Årsredovisning i koncerner*. Lund: Studentlitteratur, 2005

Merriam, Sharan B. *Fallstudien som forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur, 1994

Patel, Runa och Davidson, Bo. *Forskningsmetodikens grunder – att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur, 2003

Smith, Dag. *Redovisningens språk*. Lund: Studentlitteratur, 2000

Trost, Jan. *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur, 1997

Westermarck, Christer. *EU:s redovisningsstandarder – En introduktion till IAS/IFRS*. Stockholm: Nordstedts Juridik, 2005

Artiklar

Jermakowicz, Eva K. Effects of adoption of international financial reporting standards in Belgium: The evidence from BEL-20 companies. *Accounting in Europe*, volym 1, 2004

Månsson, Johan. Finansiella institut ska följa IFRS från 2007. *Balans*, nr 12 2005

Rippe, Johan. Vägen mot IAS – skjut inte upp konverteringsprocessen! *Balans*, nr 6-7 2001

Torgander, Anders. Förslag till internationella redovisningsregler för försäkringsavtal – ED 5 Insurance contracts. *FAR INFO*, nr 8 2003

Whittington, Geoffrey. The adoption of International Accounting Standards in the European Union. *European Accounting Review*, volym 14, nr 1, 2005

Wikerfelt, Sören och Pranhäll, Catharina. Nya redovisningsregler nästa år – vad gäller och varför. *Balans*, nr 12 2004

Wong, Peter. Challenges and successes in implementing international standards: achieving convergence to IFRS:s and ISA:s. *IFAC*, 2004

Lagar, förordningar samt officiella dokument

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002

FFFS 2004:21 – Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag

FFFS 2005:34 – Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag

Finansinspektionen – Motivpromemoria 5 om ändringar i redovisningsföreskrifter för 2005 och 2006. Tillämpning av lagbegränsad IFRS i finansiella företags års- och koncernredovisning för räkenskapsåret 2006. (2005-12-31)

Försäkringsrörelselagen (1982:713)

Kommissionens förordning (EG) nr 2086/2004; IAS 39 – Finansiella instrument: Redovisning och värdering

Kommissionens förordning (EG) nr 2236/2004; IFRS 4 – Försäkringskontrakt

Kommissionens förordning (EG) nr 2237/2004; IAS 32 – Finansiella instrument: Upplysningar och klassificering

Kommissionens förordning (EG) nr 2238/2004; IAS 40 - Förvaltningsfastigheter

Kommissionens förordning (EG) nr 1864/2005; Ändringar i IAS 39

Kommissionens förordning (EG) nr 108/2006; IFRS 7 – Finansiella instrument: Upplysningar

Redovisningsrådets rekommendation RR 24 - Förvaltningsfastigheter

ÅRFL – Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag

ÅRL – Årsredovisningslag (1995:1554)

Elektroniska källor

- **EU:s hemsida** – <http://europa.eu>

(1) <http://europa.eu.int/scadplus/leg/sv/lvb/l26040.htm> Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 sammanfattning, hämtad 2006-04-27

- **Finansinspektionens hemsida** – www.fi.se

(1) www.fi.se/Templates/Page_2296.aspx

(2) www.fi.se/upload/10_Om%20FI/10_Verksamhet/inriktning_2006.pdf

(3) www.fi.se/Templates/RegulationPage_5316.aspx

(4) www.fi.se/Templates/Page_1549.aspx
hämtade 2006-04-20

Finansinspektionen – dokument

FI:s rapport 2006:2 – Företagens tillämpning av internationella redovisningsregler
www.fi.se/upload/20_Publicerat/30_Sagt_och_utrett/10_Rapporter/2006/Rapport2006_2.pdf
hämtad 2006-05-18

- IAS Plus hemsida – www.iasplus.com

(1) <http://www.iasplus.com/standard/ifrs04.htm> Deloitte (2006) *IAS Plus International Accounting Standards: IFRS 4 Insurance contracts*, hämtad 2006-04-01

(2) <http://www.iasplus.com/agenda/insure2.htm> Deloitte (2006) *IAS Plus: IASB agenda project, Insurance contracts Phase 2*, hämtad 2006-04-21

- IASB:s hemsida – www.iasb.org

(1) www.iasb.org/about/index.asp hämtad 2006-04-03

(2) http://www.iasb.org/uploaded_files/documents/8_63_ifrs04-sum.pdf, hämtad 2006-03-30

- IASB – dokument

Exposure Draft – ED 5 Insurance contracts
<http://www.iasb.org/docs/ed05/ed05.pdf>, hämtad 2006-03-30

FAR:s svar på ED 5
<http://www.iasb.org/docs/ed05/ed5-cl102.pdf>, hämtad 2006-04-06

IFRS 4: Insurance contracts, frequently asked questions
http://www.iasb.org/uploaded_files/documents/16_18_ifrs04-faq.pdf, hämtad 2006-04-03

Svenska aktuarieföreningens kommentarer på ED 5
<http://www.iasb.org/docs/ed05/ed5-cl150.pdf>, hämtad 2006-04-06

- If:s hemsida – www.if.se

(1) www.if.se/web/se/corporate.nsf/noframes/8BDC9F02DFABEE0CC1256BAA004C70A7

(2) www.if.se/web/se/corporate.nsf/noframes/E2E85DC173E7EB0CC1256BA7004AF6B3

(3) www.if.se/web/se/corporate.nsf/noframes/E0DF35FE4F9E45D3C1256BAA003D87CF

(4) www.if.se/web/se/corporate.nsf/noframes/718729EC488E07B1C1256BAA003BA19C

(5) www.if.se/web/se/corporate.nsf/noframes/E339FD03BBDB1998C1256BAA003C1B62

(6) www.if.se/web/se/corporate.nsf/noframes/2E8C36CB9165DF6FC1256BAA003C8CCD
hämtade 2006-04-05

- **Redovisningsrådet – dokument**

Redovisningsrådets remissvar avseende IAS-utredningens betänkande redovisning i svenska företag (SOU 2003:71)

http://www.redovisningsradet.se/pdf-04/Remissvar_IAS-utredningen.pdf, hämtad 2006-04-06

Redovisningsrådets svar på ED 5

http://www.redovisningsradet.se/pdf-03/ED_5_IASB.pdf, hämtad 2006-04-06

- **Regeringens hemsida - www.regeringen.se**

(1) <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/31671>, hämtad 2006-04-27

- **Regeringen – dokument**

Regeringens proposition 2004/05:24 – Internationell redovisning i svenska företag

www.regeringen.se/content/1/c6/03/16/71/93f68bf3.pdf, hämtad 2006-04-27

- **Riksdagens hemsida - www.riksdagen.se**

(1) http://www.riksdagen.se/Webbnav/index.aspx?&nid=251&dok_id=GR06120 Faktapromemoria 2003/04:FPM 120, hämtad 2006-05-18

Intervjuer

Tomas Karlehag, redovisningsexpert på If Skadeförsäkring Holding AB, intervjuer den 10 april samt 16 maj 2006. Kontinuerlig mailkontakt mellan den 23 mars och den 26 maj 2006.

Henrik Rättzén, auktoriserad revisor, KPMG, intervju den 3 maj 2006

Lena Eidmann, auktoriserad revisor, Öhrlings Price Water House Coopers, intervju den 28 april 2006

Övriga tryckta källor

If Skadeförsäkring – årsredovisning 2004

If Skadeförsäkring – årsredovisning 2005

Sampos årsredovisning 2005

Försäkringsavtal Fas 1: En övergång till en annorlunda framtid. En sammanfattning av utkastet till IFRS. Öhrlings Price Water House Coopers, augusti 2003.

IFRS 4 Försäkringsrapporteringens framtid – som vi ser den idag. Öhrlings Price Water House Coopers, maj 2004.

IASB IFRS 4 and IAS 39 – Insurance and investment contracts. Ernst & Young, 2004

IAS 32/39 – Redovisning av finansiella instrument. Jan Marton, 2006-02-16

<http://kursportal.student.gu.se/data/FE65006/Kursmoment/IAS%2039%20Finansiella%20instrument/IAS39.doc>

BILAGA 1

Intervjuguide för inledande intervju med Tomas Karlehag, den 10 april

Allmänna frågor om implementeringsarbetet:

- Ni började arbeta med IFRS införandet 2002. Hur gick detta arbete till?
- Hur många arbetade med detta?
- Finns det någon planeringsprocess som vi kan ta del av? Något dokumenterat?
- Vilka utmaningar stötte ni på under arbetets gång?
- Vad anser du vara det som ni har fått arbeta mest med under implementeringsarbetet?
- IFRS 4, IAS 39, IAS 40 - är de standarder som påverkat försäkringsbolagens redovisning mest, stämmer det och hur påverkar de?

Andra frågor:

- Anser ni att det har blivit en förbättring inom redovisningen av försäkringskontrakt i och med införandet av IFRS eller har det blivit svårare?
- Hur har införandet påverkat utseendet på er RR och BR?

IFRS 4 frågor:

- IFRS 4 innebär en ny definition av försäkringskontrakt. Är detta något som påverkade er nämnvärt?
- Hur har ni gjort för att avgöra om det förekommer en *betydande försäkringsrisk*? Har det blivit aktuellt med nya klassificeringar för era produkter, i så fall vad blev förändringen?
- Vilka kriterier har ni satt på klassificeringen av avtal för att avgöra hur de ska redovisas?
- Har det inneburit svårigheter för If med den nya klassificeringen? Hur har ni i så fall löst detta?

BILAGA 2

Intervjuguide för revisorerna, Lena Eidmann och Henrik Rättzén, den 28 april respektive den 3 maj

- Hur går ni tillväga då ni hjälper ett försäkringsbolag med förberedelse inför IFRS implementering?
- Vilka svårigheter kan man som försäkringsbolag stöta på då man inför IFRS, med koncentration på svårigheterna med IFRS 4, IAS 39 och 40?
- Captive avtal? Vad innebär dessa och på vilket sätt överför de inte väsentlig försäkringsrisk enligt IFRS och därmed inte klassificeras som försäkringskontrakt?
- Vad kan vi förvänta oss av **Fas 2** i IFRS 4 projektet? Vilka ytterligare förändringar kommer att ske inom redovisningen av försäkringskontrakt?
- Vilka är de huvudsakliga skillnaderna mellan fas 1 och 2 i projektet?
- Vad är er åsikter angående IFRS som helhet samt mer specifikt IFRS 4? Är den nya standarden till fördel eller nackdel för försäkringsbolagen?

Ytterligare frågor till Henrik Rättzén

Vid denna intervju utgick vi från intervjuguiden ovan, men det ställdes även följdfrågor om hur situationen var på If.

BILAGA 3

Intervjuguide för fortsatt intervju med Tomas Karlehag, 16 maj 2006

- Varför valde ni att implementera IFRS redan år 2005?
- Är det endast i If Skadeförsäkring AB som lagbegränsad IFRS kommer att användas?
- KPMG har tagit fram en analysmodell som även ni tog användning av, vad gjordes därefter?
- Vad gjorde Ernst & Young när de tog vid? Skedde några förändringar i implementeringen?
- Gjordes några systemändringar för att kunna få fram den information som krävs?
- Är det något på skuldsidan i er balansräkning som påverkas av IAS 39? Vilka poster hör till IFRS 4?
- När det gäller fronting sades det att ni inte gjorde någon eliminering, vad innebär det?
- Vad är dina tankar om IFRS?

BILAGA 4

Intervjuguide för revisorn Göran Abrahamsson, den 29 maj

- Vilka är dina arbetsuppgifter?
- Har du varit delaktig i andra försäkringsbolags implementering av IFRS?
- På vilket sätt var du inblandad i If:s implementering?
- Tyckte du att det uppkom några problem eller svårigheter vid implementeringen? Har samma problem uppstått som vid andra bolags övergångar?
- Vilka är dina åsikter kring If:s klassificering av försäkringskontrakt?
- Vad är Ernst & Youngs tanke bakom frågebiblioteket? Hur använde du dig av det?
- Vad är dina tankar kring Fas 2 samt IFRS som helhet?